

1. Demografické charakteristiky populace seniorů

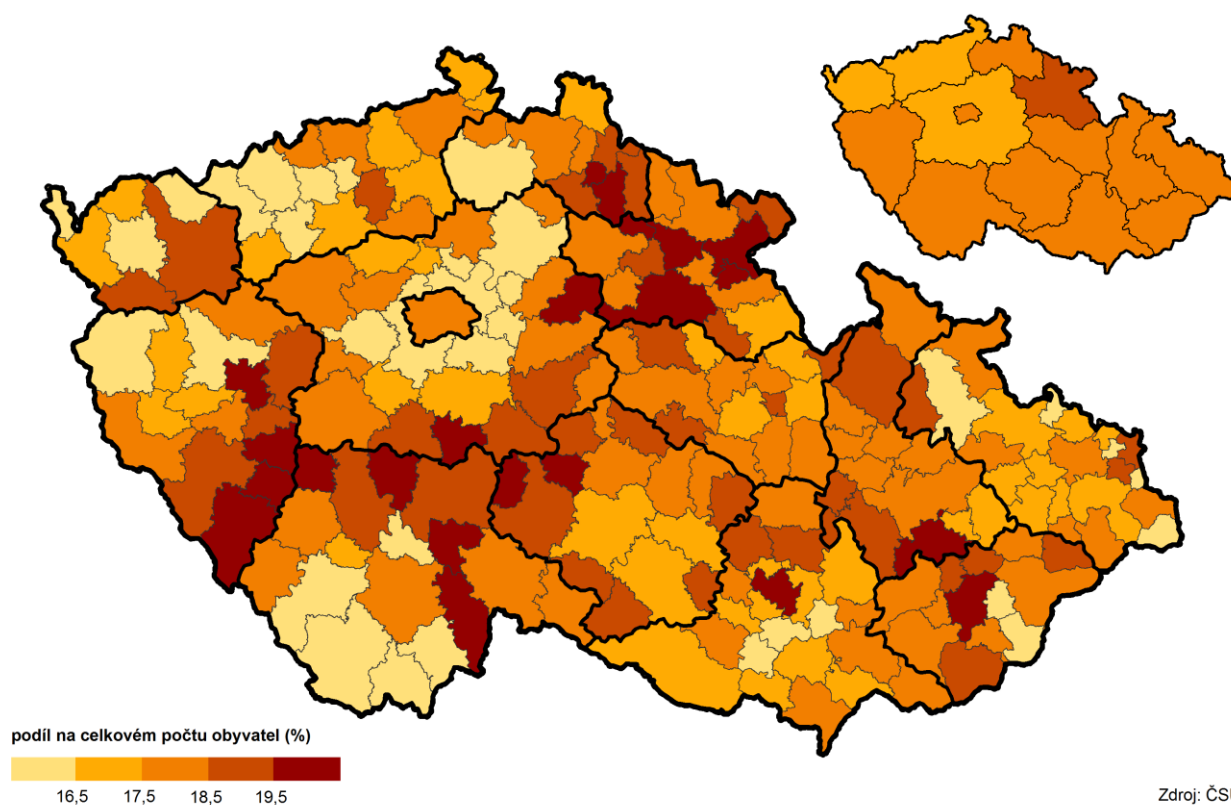
Obyvatelstvo Pardubického kraje dlouhodobě stárne. Nerovnoměrný populační vývoj je důsledkem významných historických, společenských či politických událostí jako jsou války, hospodářská krize, pronatalitní opatření, legalizace umělých přerušení těhotenství apod. V 90. letech minulého století měl na vývoj věkového složení největší vliv pokles porodnosti v jejich první polovině a následná stagnace počtů narozených. Velikost populace dětí se tak postupně snižovala. Kvůli odchodu do důchodu silnějších poválečných ročníků obyvatel a zvyšování naděje dožití posílilo zastoupení seniorů v populaci, díky čemuž se zvýšil i průměrný věk obyvatel.

Vývoj počtu seniorů, změny věkové struktury, index stáří

K 31. 12. 2014 žilo na území Pardubického kraje 516 372 osob, z toho 49,4 % (255 137 osob) tvořili muži a 50,6 % (261 235 osob) tvořily ženy. Od roku 2001 se počet obyvatel navýšil o 9 196 osob, což představuje 1,8 % (v ČR nárůst o 3,3 %).

Věková struktura obyvatel Pardubického kraje téměř kopíruje věkové složení obyvatel České republiky. Nejmladší věková kategorie 0-14 let byla k 31. 12. 2014 zastoupena 15,2 % obyvatel kraje (v ČR činil podíl rovněž 15,2 %). Kategorie obyvatel ve věku 15-64 let zahrnovala 66,7 % osob žijících v Pardubickém kraji (v ČR 67,0 %). V analýze se zaměříme na bližší rozbor **kategorie obyvatel ve věku 65 a více let**, do které se řadilo 18,0 % osob žijících v kraji v roce 2014 (v ČR 17,8 %).

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

V porovnání s rokem 2001 celkový počet obyvatel Pardubického kraje vzrostl, přičemž zastoupení v jednotlivých věkových kategoriích se mění v čase vlivem demografických trendů jako je snižování porodnosti a zvyšování průměrného věku dožití. Ke snížení došlo v procentuálním zastoupení věkových kategorií 0-14 let (z 16,5 % v roce 2001 na 15,2 % v roce 2014) a kategorie 15-64 let (z 69,4 % v roce 2001 na 66,7 % v roce 2014). **Nárůst zaznamenala věková kategorie obyvatel 65 a více let** (z 14,1 % v roce 2001 na 18,0 % v roce 2014) a zároveň uvnitř kategorie mírně vzrostl podíl mužů (z 39,3 % v roce 2001 na 41,8 % v roce 2014).

Poměr zastoupení mužů a žen ve struktuře obyvatel není stejný. V mladších věkových kategoriích převládají v obyvatelstvu muži, tento jev je dán skutečností, že se rodí v průměru 105 chlapců na 100 dívek. Převaha žen nastává po 55. roce života.

Průměrný věk obyvatelstva stále vzrůstá. Od roku 2001 stoupl průměrný věk mužů v Pardubickém kraji o 3,1 roku (40,2 roku v roce 2014) a průměrný věk žen vzrostl o 3,0 roku (43,1 roku v roce 2014).

Index stáří vzrostl z hodnoty 85,1 v roce 2001 na hodnotu 118,3 v roce 2014, což znamená, že obyvatelstvo Pardubického kraje stárne. Stejně jako u průměrného věku se index stáří liší podle pohlaví. Podle tohoto indexu připadlo v roce 2014 na 100 dívek ve věku 0-14 let 142 žen starších 65 let. Počet seniorek převyšuje počet dívek mladších 15 let již od roku 1999. U mužů jsou hodnoty indexu nižší. V roce 2014 připadalo na 100 chlapců mladších než 15 let 96 mužů starších 65 let.

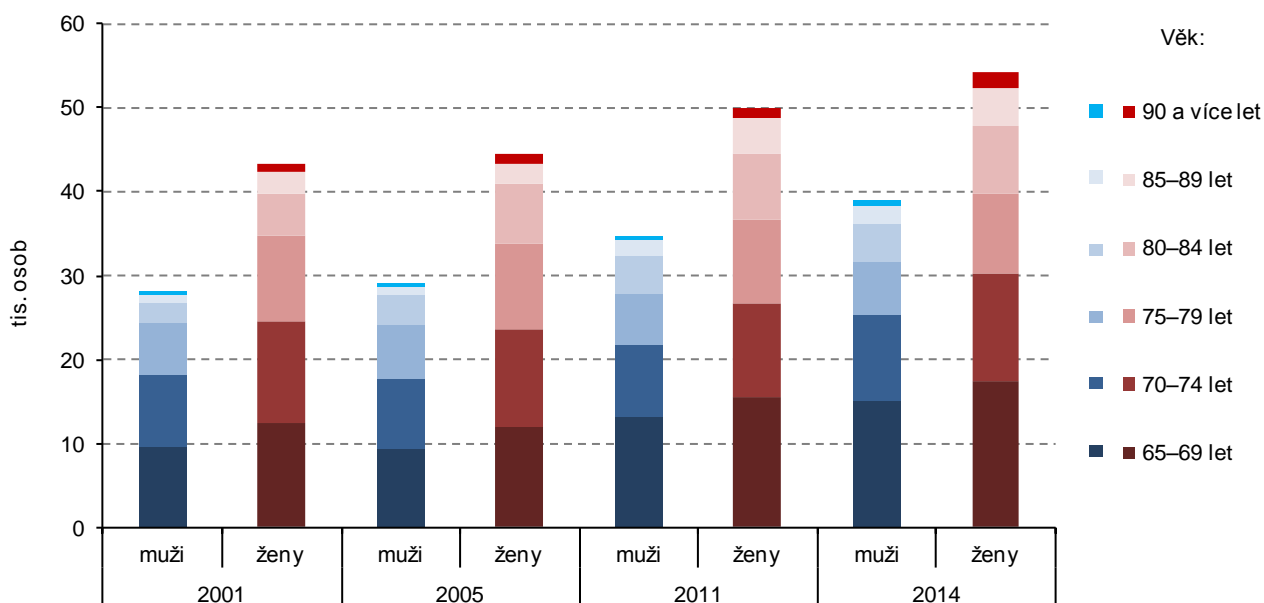
Tab. 1.1 Obyvatelstvo Pardubického kraje a jeho okresů podle pohlaví a věku k 31. 12. 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku (% z počtu 65 a více let)						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Muži										
Pardubický kraj	255 137	38 937	15,3	39,0	26,1	16,0	11,8	5,6	1,4	0,2
v tom okres:										
Chrudim	51 536	7 854	15,2	39,0	26,1	16,2	11,8	5,6	1,0	0,2
Pardubice	83 475	12 891	15,4	36,5	26,0	16,8	12,4	6,6	1,6	0,1
Svitavy	51 595	7 765	15,0	41,1	26,0	15,2	11,4	4,9	1,3	0,1
Ústí nad Orlicí	68 531	10 427	15,2	40,4	26,2	15,6	11,2	5,1	1,4	0,2
Ženy										
Pardubický kraj	261 235	54 146	20,7	32,1	24,0	17,5	14,8	8,3	3,0	0,4
v tom okres:										
Chrudim	52 612	11 058	21,0	31,2	24,5	17,4	14,9	8,4	3,1	0,5
Pardubice	85 773	18 184	21,2	30,9	23,6	18,2	15,4	8,5	3,0	0,4
Svitavy	52 900	10 791	20,4	33,1	24,2	16,8	14,6	8,2	2,7	0,4
Ústí nad Orlicí	69 950	14 113	20,2	33,5	23,8	17,1	14,3	7,9	3,1	0,3

V rámci jednotlivých okresů Pardubického kraje má nejvyšší zastoupení 65letých a starších obyvatel okres Pardubice (18,4 %) a okres Chrudim (18,2 %). Naproti tomu nejmladším okresem je okres Ústí nad Orlicí (17,7 % seniorů v populaci) s nejvyšším zastoupením nejmladší věkové kategorie 0-14 let, za ním následuje okres Svítavy (17,8 %). Okres Ústí nad Orlicí se vyznačuje nejnižším indexem stáří (113,6) a nejnižším průměrným věkem 41,4 roku mezi okresy Pardubického kraje. Naopak nejvyšší hodnoty indexu stáří (121,8) a průměrného věku (42,0) mají obyvatelé okresu Pardubice.

Mezi 77 okresy ČR včetně Hlavního města Prahy má index stáří nejnižší a tím pádem i nejpříznivější hodnotu v okrese Praha – východ (70,0), nejvyšší hodnotu indexu stáří mají obyvatelé okresu Pelhřimov v Kraji Vysočina (138,9). V rámci Pardubického kraje se umístil s nejnižší hodnotou okres Ústí nad Orlicí na 31. místě, s nejvyšší hodnotou indexu stáří se umístil okres Pardubice na 47. pořadovém místě.

Graf 1.1 Obyvatelstvo Pardubického kraje ve věku 65 a více let podle věku a pohlaví v letech 2001 až 2014

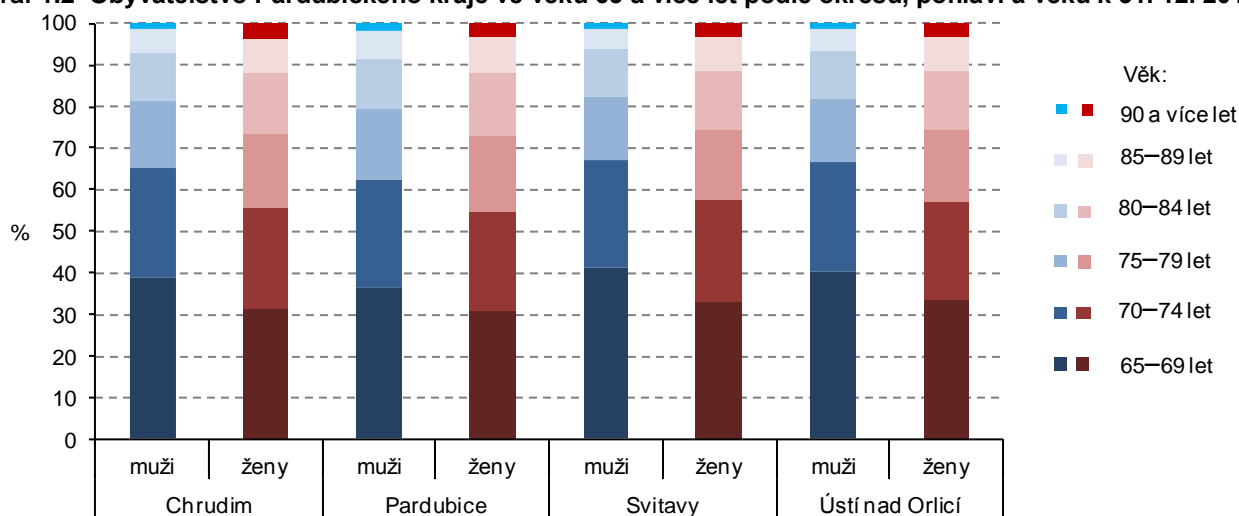

Mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností má nejvyšší zastoupení obyvatel ve věku 65 a více let SO ORP Hlinsko (19,0 %) a SO ORP Česká Třebová (18,9 %). **Index stáří** má nejvyšší hodnotu ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Hlinsko (130,3) a Králíky (127,7). Nejvyšší **průměrný věk** mezi správními obvody ORP Pardubického kraje mají obyvatelé SO ORP Přelouč (42,4 let) díky nejnižšímu zastoupení obyvatel v nejmladší věkové kategorii obyvatel do 14 let a SO ORP Hlinsko (42,2 let) díky nejvyššímu zastoupení obyvatel v seniorské kategorii.

Nejnižší zastoupení seniorské kategorie vykazuje SO ORP Žamberk (16,6 %) a Lanškroun (16,8 %). Index stáří má nejnižší hodnotu ve správních obvodech ORP Holice (103,5) a Lanškroun (104,1). Nejnižší průměrný věk mají shodně obyvatelé SO ORP Žamberk a Lanškroun (40,7 let), za nimi následují obyvatelé SO ORP Holice (40,9 let). Všechny tyto tři správní obvody se v posledních letech vyznačovaly vysokou intenzitou výstavby nových bytů a stěhováním mladých rodin do těchto regionů.

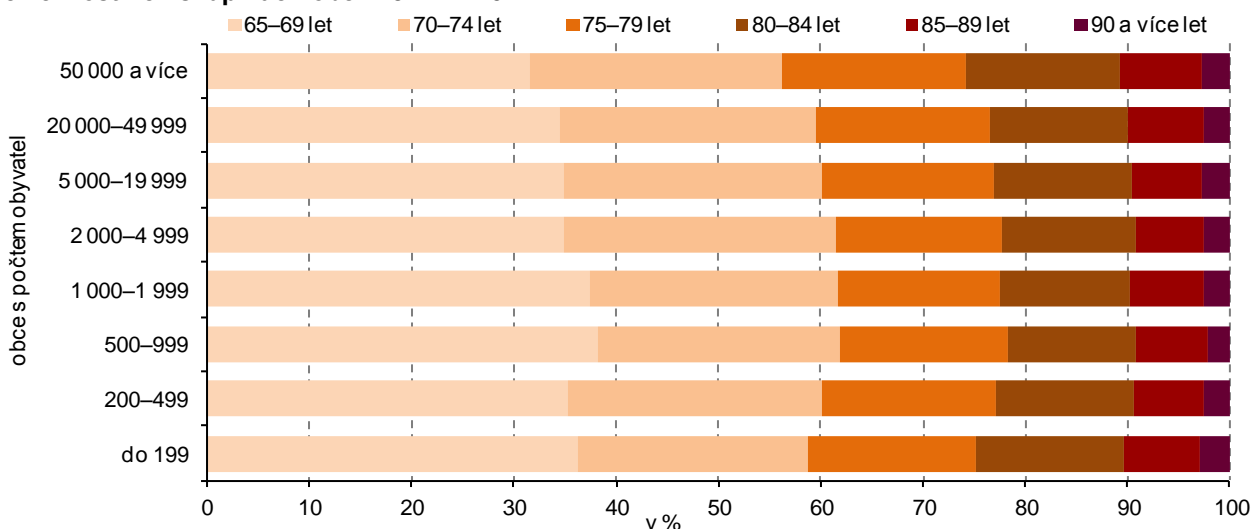
Porovnáním 206 správních obvodů obcí s rozšířenou působností včetně Hlavního města Prahy zjišťujeme nejnižší index stáří v SO ORP Lysá nad Labem (56,2) ve Středočeském kraji; nejvyšší hodnota indexu náleží správnímu obvodu Pacov (169,3) v Kraji Vysočina. Ze správních obvodů ORP Pardubického kraje se s nejnižší hodnotou indexu umístilo na 30. pořadovém místě Holice a s nejvyšší hodnotou indexu se na 166. místě umístilo Hlinecko.

Graf 1.2 Obyvatelstvo Pardubického kraje ve věku 65 a více let podle okresů, pohlaví a věku k 31. 12. 2014

Zastoupení hlavních věkových skupin obyvatel podle počtu a jejich rozdělení **dle velikostních skupin obcí** Pardubického kraje naznačuje, že největší podíl nejmladší věkové kategorie 0-14 let mají obce s velikostí 500-999 obyvatel, za nimi následují obce s počtem obyvatel 1 000-1 999 a obce s 200-499 obyvateli. Nejstarší věková kategorie 65 a více let tvoří největší podíl na obyvatelstvu v největším městě kraje v Pardubicích, dále následují obce s 5 000-19 999 obyvateli a pak nejmenší obce s počtem obyvatel do 199.

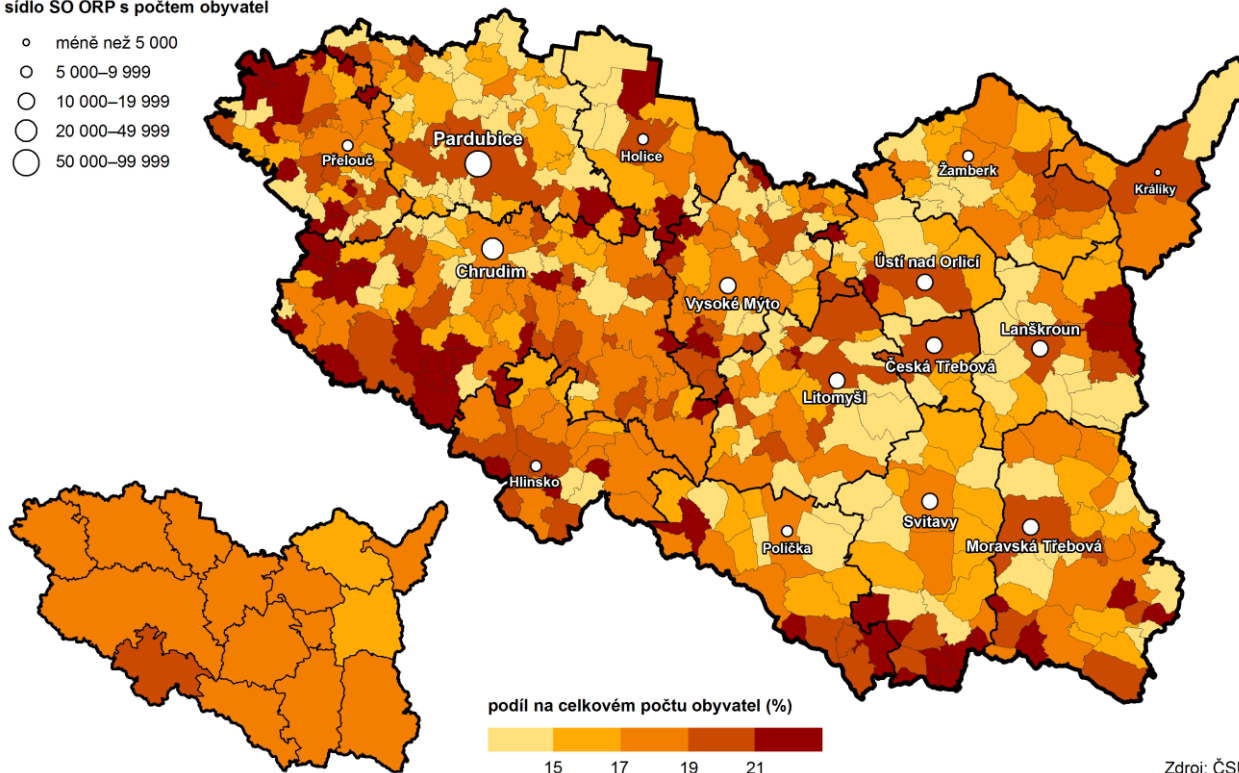
Graf 1.3 Obyvatelstvo Pardubického kraje ve věku 65 a více let dle početního zastoupení ve velikostních skupinách obcí k 31. 12. 2014

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2014

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- méně než 5 000
- 5 000–9 999
- 10 000–19 999
- 20 000–49 999
- 50 000–99 999

Zdroj: ČSÚ

Porovnáním **indexu stáří dle velikostních skupin obcí** vidíme, že nejvyšší hodnoty indexu stáří patří obyvatelům Pardubic (138,9) a nejnižší hodnota náleží obyvatelům obcí s 500-999 obyvateli (95,7).

Tab. 1.2 Věková struktura obyvatelstva Pardubického kraje podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Počet obcí	451	104	176	92	44	18	15	1	1
Počet obyvatel	516 372	13 568	56 500	67 153	60 759	54 996	150 701	23 002	89 693
z toho ženy (%)	50,6	49,0	49,5	49,4	50,1	50,7	51,3	51,3	51,2
z celku ve věku (%):									
0–14 let	15,2	14,5	15,7	16,6	15,8	15,3	14,9	14,6	14,4
15–64 let	66,7	67,0	67,3	67,5	67,5	67,3	66,2	67,4	65,6
65 a více let	18,0	18,5	17,0	15,9	16,6	17,5	18,9	18,0	20,0
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	93 083	2 506	9 592	10 675	10 107	9 609	28 511	4 147	17 936
z toho ženy (%)	58,2	55,9	57,0	56,6	58,0	58,4	58,6	59,0	59,2
z celku ve věku (%):									
65–69 let	35,0	36,3	35,4	38,1	37,4	34,9	34,9	34,5	31,6
70–74 let	24,9	22,5	24,8	23,7	24,4	26,7	25,2	25,0	24,6
75–79 let	16,9	16,5	17,0	16,5	15,8	16,2	16,8	17,1	18,0
80–84 let	13,6	14,3	13,5	12,5	12,7	13,0	13,4	13,5	15,1
85–89 let	7,2	7,5	6,8	7,1	7,3	6,7	6,9	7,4	8,0
90–94 let	2,3	2,6	2,2	1,8	2,2	2,4	2,5	2,2	2,4
95 a více let	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	9 095	262	898	979	990	892	2 744	411	1 919
z toho ženy (%)	69,3	68,7	68,7	70,1	71,1	73,2	72,1	64,7	63,6
Index stáří ¹⁾	118,3	127,3	108,3	95,7	105,0	114,4	127,4	123,4	138,9
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,8	49,2	48,5	48,2	48,1	48,7	51,0	48,5	52,4

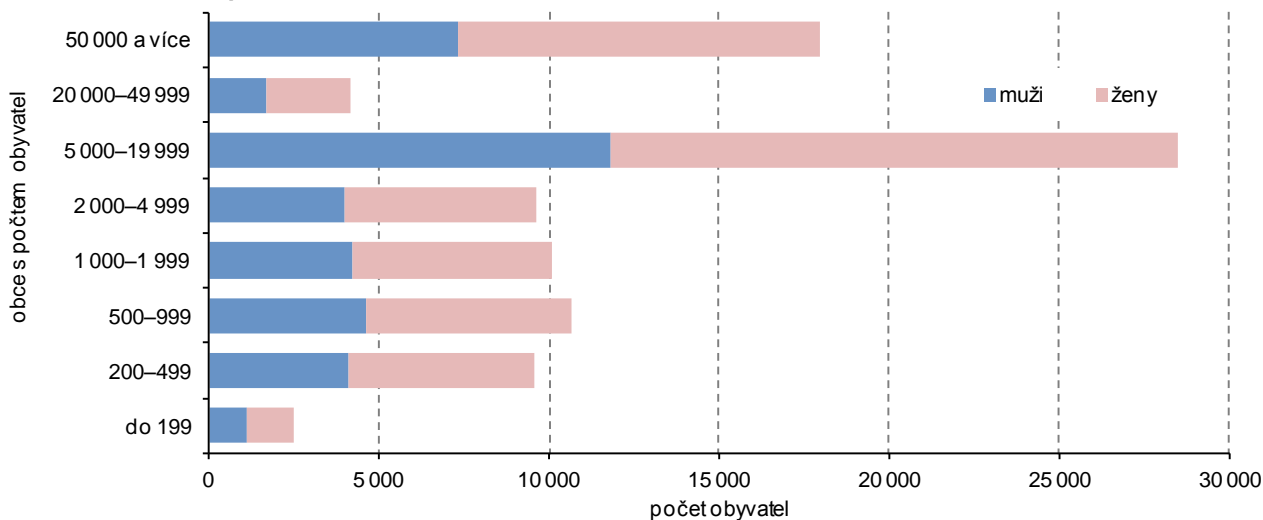
¹⁾ Poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ Poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Obdobně lze porovnat podíl osob ve věku 0-14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let, což nazýváme **indexem ekonomického zatížení**; jeho hodnota je opět nejvyšší u obyvatel Pardubic (52,4), nejnižší hodnoty indexu mají obyvatelé obcí s počtem 1 000-1 999 obyvatel (48,1).

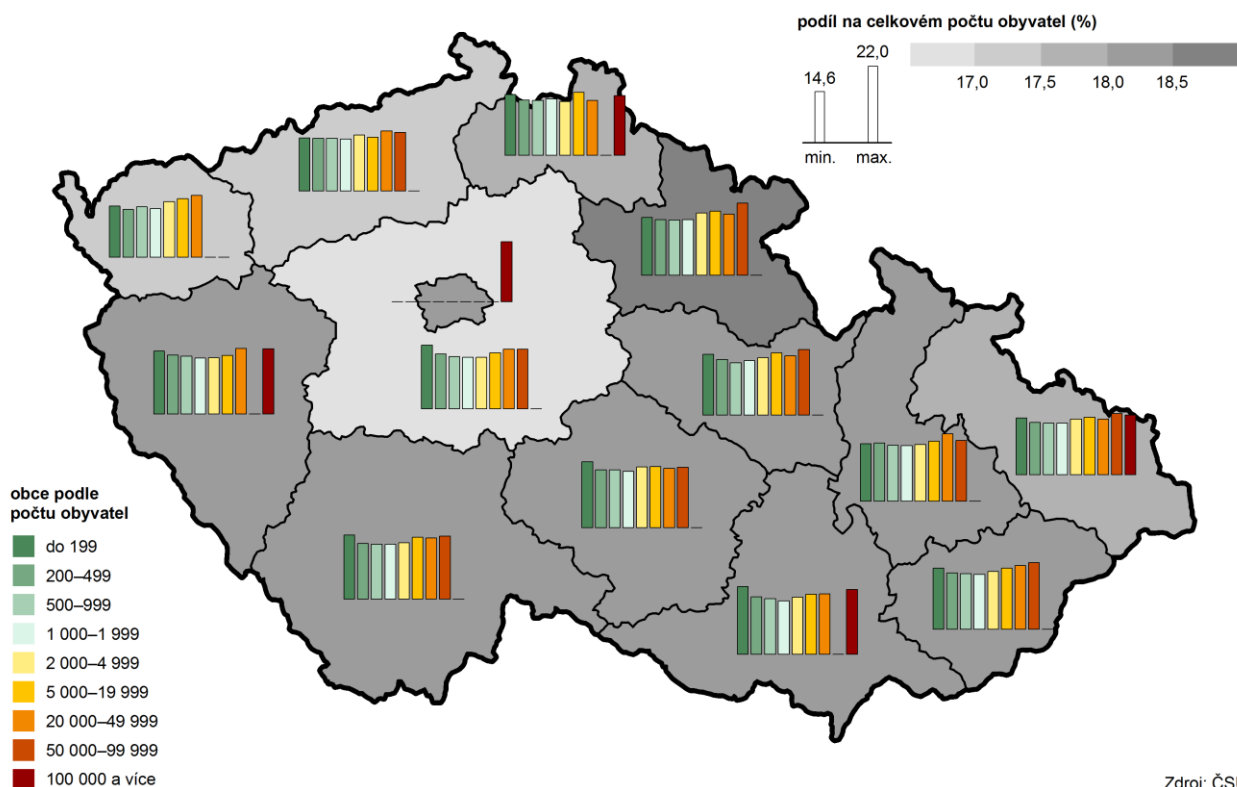
V podrobnějším rozboru **zastoupení obyvatel pětadesátiletých a starších dle velikostních skupin obcí** podle počtu obyvatel v Pardubickém kraji můžeme vidět, že nejsilnější skupina obyvatel ve věku 65-69 let žije v obcích s počtem obyvatel 500-999. Sedmdesátníci až čtyřiasedmdesátníci tvoří nejpočetnější skupinu v obcích, kde žije od 2 000 do 4 999 obyvatel. Další tři věkové skupiny obyvatel mezi 75 až 89 lety jsou nejpočetnější ve městě Pardubice, které spadá do kategorie obcí s počtem obyvatel větším než 50 000. Devadesátníci a starší obyvatelé převažují v nejmenších obcích kraje do 199 obyvatel.

Graf 1.4 Obyvatelstvo Pardubického kraje ve věku 65 a více let dle početního zastoupení a pohlaví ve velikostních skupinách obcí k 31. 12. 2014

Pětadesátileté a starší ženy mají početní převahu nad muži téměř ve všech věkových kategoriích a ve všech velikostních skupinách obcí. Muži jsou v převaze pouze ve věkové kategorii 65-69 let v nejmenších obcích do 199 obyvatel (50,3 %). V kategorii obyvatel ve věku 95 a více let v obcích do 199 obyvatel je poměr mužů a žen vyrovnaný.

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle velikostních skupin obcí a krajů k 31. 12. 2014

Rodinný stav, národnost, víra

Z hlediska **rodinného stavu** jsou **seniři** ve věku 65 a více let v kraji **z největší části** (54,0% podíl ze všech pětadesátiletých a starších obyvatel kraje) osobami **ve stavu manželském**. Druhá nejpočetnější skupina byli **ovdovělí** (35,9 %), dále **rozvedení** (7,3 %) a skupina s nejmenším podílem jsou **svobodní** (2,7 %). V porovnání s celkovou populací vidíme zřetelný rozdíl v podílu svobodných, který je u seniorské kategorie o 36,4 procentních bodů nižší a naopak podíl ovdovělých je u kategorie obyvatel pětadesátiletých a starších o 28,5 procentních bodů vyšší než u celkové populace kraje.

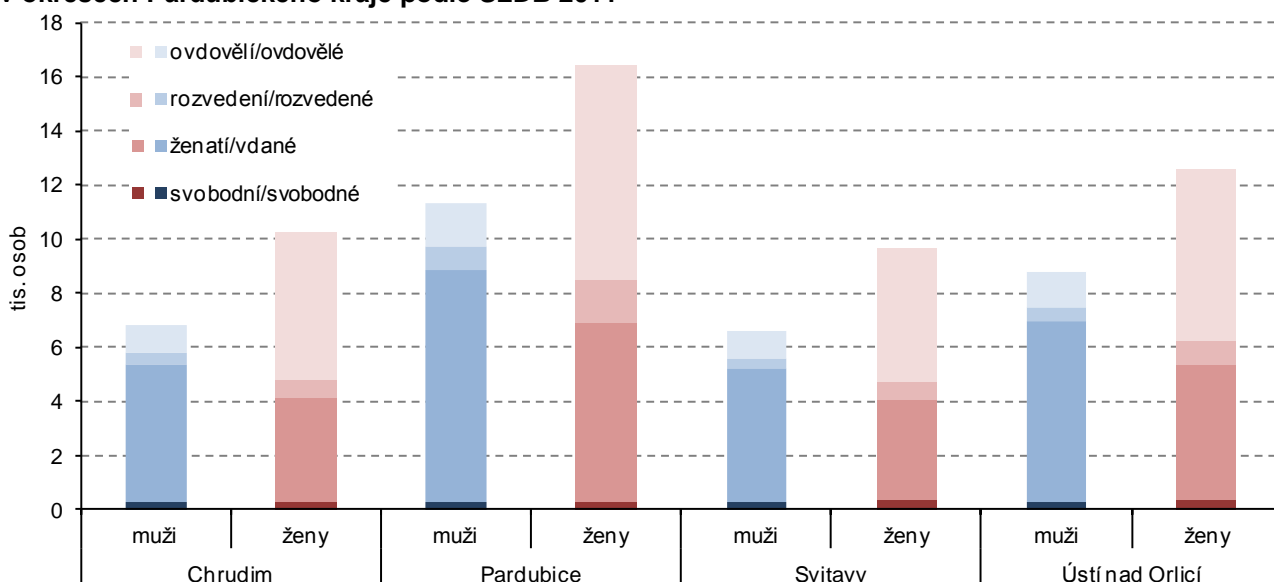
Tab. 1.3 Obyvatelstvo podle rodinného stavu, pohlaví a podle věku v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Muži celkem	z toho				Ženy celkem	z toho			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Počet obyvatel	252 310	111 129	112 888	21 170	6 500	259 317	89 006	112 289	26 264	31 467
v %	100,0	44,0	44,7	8,4	2,6	100,0	34,3	43,3	10,1	12,1
z toho ve věku 65 a více let	33 501	1 031	25 290	2 219	4 942	48 829	1 181	19 197	3 809	24 615
v %	100,0	3,1	75,5	6,6	14,8	100,0	2,4	39,3	7,8	50,4
v tom ve věku:										
65–69	12 313	3,6	80,1	9,5	6,7	14 669	2,6	60,2	10,7	26,5
70–74	8 224	3,1	79,9	6,4	10,5	11 066	2,1	48,0	7,8	42,1
75–79	6 431	2,7	75,9	4,4	16,9	10 052	2,0	32,9	6,6	58,4
80–84	4 309	2,1	66,4	3,6	27,9	7 645	2,6	18,6	6,0	72,8
85–89	1 836	2,9	53,5	3,6	39,9	4 145	2,8	7,2	5,1	84,8
90–94	319	3,4	36,4	2,2	57,4	995	3,5	3,3	4,3	88,7
95 a více let	69	1,4	21,7	7,2	68,1	257	5,4	1,9	3,9	88,7

Z analýzy rozložení seniorské populace dle rodinného stavu a pohlaví vyplývá, že **podíl ženatých mužů** (75,5 % mezi seniory) **výrazně převyšuje podíl vdaných žen** (39,3 % mezi seniorkami). Tento rozdíl se zvyšuje s rostoucím věkem a maxima dosáhl ve věkové skupině 80-84 let (47,8 p. b.) Uvedenou skutečnost lze vysvětlit tím, že v tomto věku přibývá ovdovělých žen a dále přispívá i fakt, že u starší generace je rozvodovost podstatně nižší než u generace mladší. Naproti tomu **skupina ovdovělých byla** ve všech věkových skupinách **charakterizována vyšším zastoupením žen než mužů** a s rostoucím věkem se podíl ovdovělých žen stále zvyšuje. U osob starších 85 let bylo zastoupení ovdovělých žen o více než 45 procentních bodů vyšší než podíl ovdovělých mužů.

Graf 1.5 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle rodinného stavu a pohlaví v okresech Pardubického kraje podle SLDB 2011

Populace nad 65 let věku se účastní všech forem života, takže nepřekvapí jejich zastoupení i mezi ženichy a nevěstami. Dle ročních údajů z demografických statistik je mezi seniory **téměř dvakrát tolik ženichů ve srovnání s nevěstami**. Na celkovém počtu svateb, které se odehrály v Pardubickém kraji v roce 2014, se ženiši ve věku 65 a více let sice podíleli pouze 1,3 %, ale od roku 2005 počet ženichů v seniorském věku stoupl o třetinu. Nevěsty ve věku 65 a více let se podílely na všech svatbách v roce 2014 v Pardubickém kraji 0,7 %, jejich počet od roku 2005 stoupl o více než dvě třetiny.

Ani **rozvody** se nevyhýbají nejstarší věkové kategorii obyvatel Pardubického kraje. **Muži jsou** opět početně **více zastoupeni než ženy**. Muži ve věku 65 a více let se podíleli na celkovém počtu rozvodů v roce 2014 v kraji 1,8 % a od roku 2005 stoupl počet jejich rozvodů téměř 2,5 krát. Pětašedesátileté ženy se podílely na všech rozvodech v Pardubickém kraji 1,2 % a jejich počet od roku 2005 stoupl více než 2,5 krát.

Tab. 1.4 Sňatky a rozvody obyvatel Pardubického kraje v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Sňatky podle bydliště ženicha									
Celkem	2 468	2 603	2 765	2 470	2 223	2 166	2 228	2 205	2 057	2 232
z toho ve věku ženicha 65 a více let	21	22	15	18	14	28	25	22	25	29
v %	0,9	0,8	0,5	0,7	0,6	1,3	1,1	1,0	1,2	1,3
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	9	11	7	4	7	10	10	9	12	16
v %	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6	0,7
	Rozvody									
Celkem	1 417	1 330	1 400	1 292	1 361	1 281	1 258	1 275	1 257	1 330
z toho ve věku muže 65 a více let	10	20	11	12	19	17	22	24	28	24
v %	0,7	1,5	0,8	0,9	1,4	1,3	1,7	1,9	2,2	1,8
z toho ve věku ženy 65 a více let	6	7	5	6	10	11	11	8	11	16
v %	0,4	0,5	0,4	0,5	0,7	0,9	0,9	0,6	0,9	1,2

Česká republika se vyznačuje národnostní homogenitou s dominantním zastoupením české národnosti. V době vzniku samostatného Československa v roce 1918 byly v českých zemích dominantní dvě národnosti – česká a německá (tvořily dohromady 98 % populace). Podíl německé národnosti se po 2. světové válce významně snížil a početně nejvýznamnější národnostní menšinou se stali Slováci. V období 1948 – 1989 se národnostní struktura i přes zvyšující se podíl obyvatel slovenské národnosti příliš neměnila. Obrat nastal až v 90. letech 20. století. Po rozpadu federativního státu a vzniku dvou samostatných republik v roce 1993 klesl podíl osob se slovenskou národností, narůstat naopak začaly podíly osob s jinými než tradičními národnostmi (zejména národností ukrajinskou, vietnamskou a ruskou). Při sčítání lidu, která proběhla v letech 2001 a 2011, bylo uvedení národnosti dobrovolné. Zatímco podíl nezjištěných odpovědí v roce 2001 byl v ČR pouze 1,7 %, v roce 2011 neodpověděla čtvrtina respondentů (25,3 %). To ovlivňuje podíly ostatních národností a snižuje tak srovnatelnost výsledků s předchozími cenzy.

Tab. 1.5 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

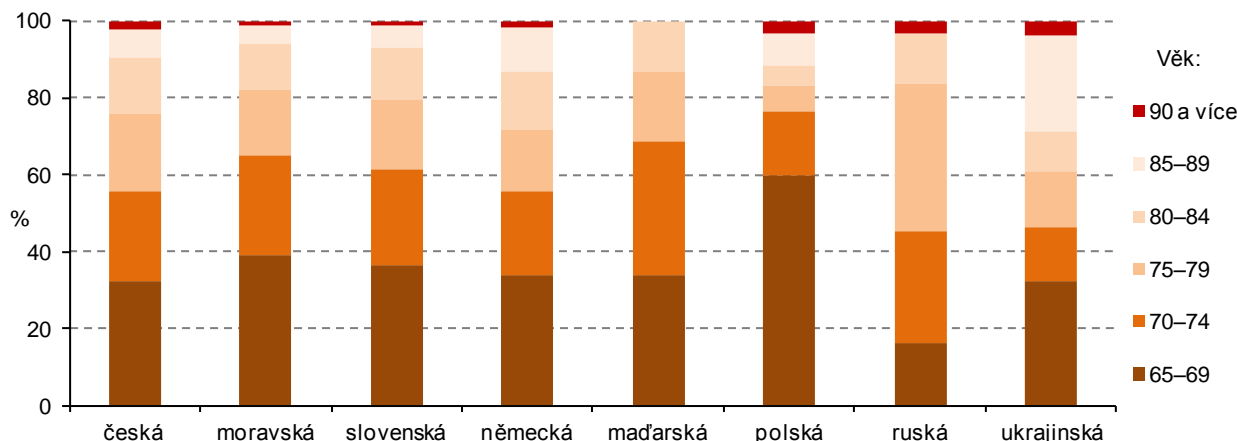
	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	82 330	40,7	59,3	32,8	23,4	20,0	23,8
z toho národnost:							
česká	63 749	40,5	59,5	32,5	23,4	20,2	23,9
moravská	1 000	53,5	46,5	39,3	25,9	17,1	17,7
slovenská	1 070	41,7	58,3	36,3	25,1	18,2	20,4
německá	131	46,6	53,4	33,6	22,1	16,0	28,2
maďarská	83	49,4	50,6	33,7	34,9	18,1	13,3
polská	60	16,7	83,3	60,0	16,7	6,7	16,7
ruská	31	22,6	77,4	16,1	29,0	38,7	16,1
ukrajinská	28	25,0	75,0	32,1	14,3	14,3	39,3
řecká	11	63,6	36,4	9,1	36,4	36,4	18,2
neuvedeno	15 448	40,1	59,9	33,1	23,0	19,6	24,3

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2011) se k české národnosti přihlásilo 70,8 % obyvatel Pardubického kraje, národnost moravskou a slovenskou si zvolilo shodně 0,9 % respondentů, 0,1 % obyvatel na formulář zapsalo národnost německou. Více než čtvrtina lidí neuvedla k otázce národnosti žádný údaj. **Dominance české národnosti je patrná zřetelněji u obyvatel pětašedesátiletých a starších**, kterých si vybralo českou národnost 77,4 %, dále následovala národnost slovenská (1,3 %), moravská (1,2 %) a německá (0,2 %), necelá pětina obyvatel otázku národnosti nezodpověděla.

Národnostní zastoupení obyvatel dle velikostních skupin obcí ukazuje nevýraznější koncentraci obyvatel národnostních menšin v obcích s počtem obyvatel od pěti do dvaceti tisíc a ve dvou největších městech kraje, v Chrudimi a v Pardubicích. Pouze obyvatelé německé národnosti mají četnější procentní zastoupení v obcích do pěti tisíc obyvatel.

Graf 1.6 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle věku a národnosti v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

Otázku vztahu k **náboženské víře** zodpovědělo při sčítání 2011 v Pardubickém kraji v seniorské kategorii 56,5 % (46 538) obyvatel; ženy byly v 59,2% zastoupení. Z obyvatel, kteří otázku náboženského vyznání zodpověděli, třetina osob uvedla, že nevyznávají žádnou náboženskou víru (15 643); za věřící hlásící se k určité církvi se označila polovina seniorů v kraji (25 036) a osmina obyvatel jsou věřící nehlásící se k žádné konkrétní církvi (5 857).

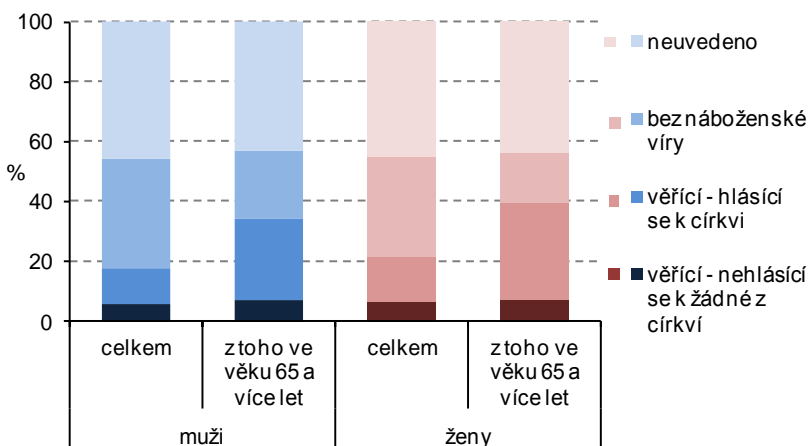
Tab. 1.6 Obyvatelstvo Pardubického kraje podle náboženské víry, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo celkem	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
			muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	511 627	82 330	33 501	48 829	26 982	19 290	16 483	19 575
z toho (%):								
věřící - nehlásící se k církvi	6,0	7,1	7,0	7,2	7,9	7,3	6,6	6,3
věřící - hlásící se k církvi	13,7	30,4	27,6	32,4	25,3	32,0	33,6	33,2
z toho (%):								
Církev československá husitská	0,4	1,6	1,2	1,8	1,0	1,5	1,9	2,1
Církev římskokatolická	9,9	22,7	21,0	23,9	19,1	24,3	24,9	24,2
Českokobratrská církev evangelická	1,0	2,5	2,3	2,5	1,8	2,5	3,0	2,9
bez náboženské víry	34,9	19,0	22,1	16,9	21,7	16,9	17,6	18,6
neuveдено	45,4	43,5	43,4	43,6	45,1	43,9	42,2	41,9

Největší podíl ze seniorů, kteří odpověděli kladně na otázku víry, tvořili věřící Církve římskokatolické (60,5 %). Další skupinu tvořili věřící nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti (19,0 %) a dále následovali věřící Českokobratrské církve evangelické (6,5 %), věřící v blíže nespecifikované katolické víře (5,3 %) a věřící Církve československé husitské (4,1 %). Ženy ve skupině věřících obyvatel ve věku 65-69 let mají v kraji 58,4% zastoupení a jejich podíl se s rostoucím věkem zvyšuje. Ve věkové skupině 75-79 let tvoří ženy 63,0 % a pětadesátileté a starší ženy mají již mezi věřícími v kraji 73,5% zastoupení, což mimo jiné souvisí s vyšším věkem, kterého se ženy obecně dožívají.

Graf 1.7 Obyvatelstvo podle náboženské víry a pohlaví v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

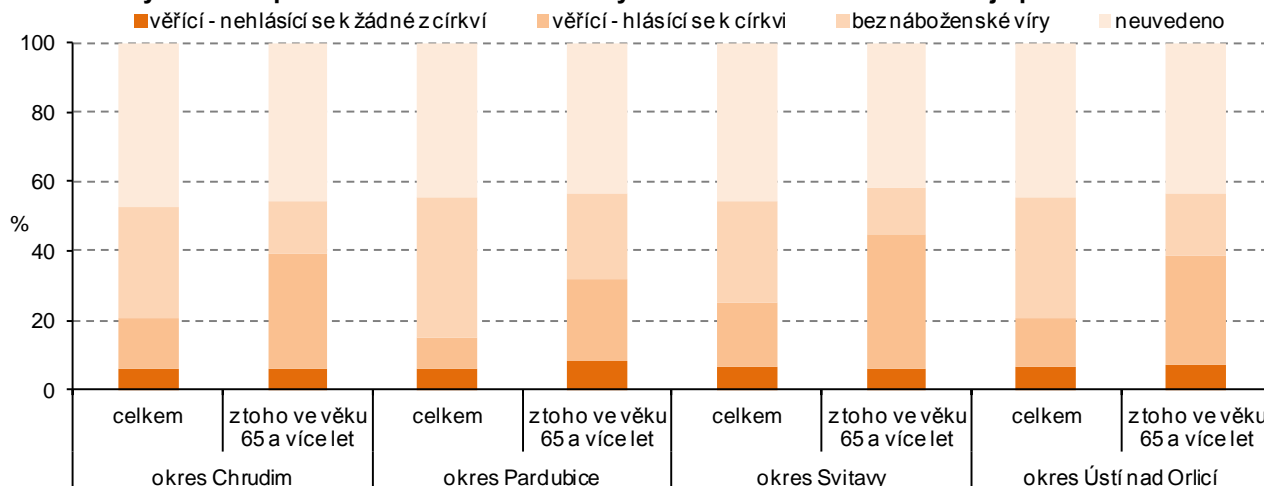

Srovnáním religiozity celé populace kraje a seniorské kategorie obyvatel vidíme, že téměř stejný podíl obyvatel v obou skupinách se cítí jako věřící nehlásící se k žádné z církví. Rozdíl spatřujeme v podílu věřících hlásících se k církvi. Mezi celou populací se k určité církvi přihlásilo 13,7 % obyvatel; mezi obyvateli ve věku pětadesát a více let se k určité církvi přihlásilo 30,4 % obyvatel. Bez náboženské víry je 34,9 % populace kraje a pouze 19,0 % seniorů. Otázku náboženské víry nezodpovědělo 45,4 % obyvatel kraje, mezi seniory byl tento podíl 43,5%.

Okres s největším podílem věřících obyvatel starších 65 let na všech seniorech (včetně osob s neuvedeným vztahem k víře) v Pardubickém kraji byl okres Svitavy (44,8 % ze všech obyvatel v seniorském věku) a nejméně lidí se hlásilo k víře v okrese Pardubice (31,7 %). Největší podíl tvořily ženy mezi věřícími seniory v okrese Pardubice (63,3 %).

Porovnáním okresů ČR zjišťujeme největší podíl věřících seniorů na všech obyvatelích starších 65 let (včetně osob s neuvedeným vztahem k víře) v okrese Uherské Hradiště (62,3 %) ve Zlínském kraji a nejméně seniorů se přihlásilo k víře v okrese Most (19,3 %) v Ústeckém kraji. Nejvyšší podíl žen mezi věřícími v seniorské kategorii byl zaznamenán v okrese Louny v Ústeckém kraji (66,0 %), nejnižší zastoupení žen vidíme v okrese Žďár nad Sázavou v Kraji Vysočina (60,6 %).

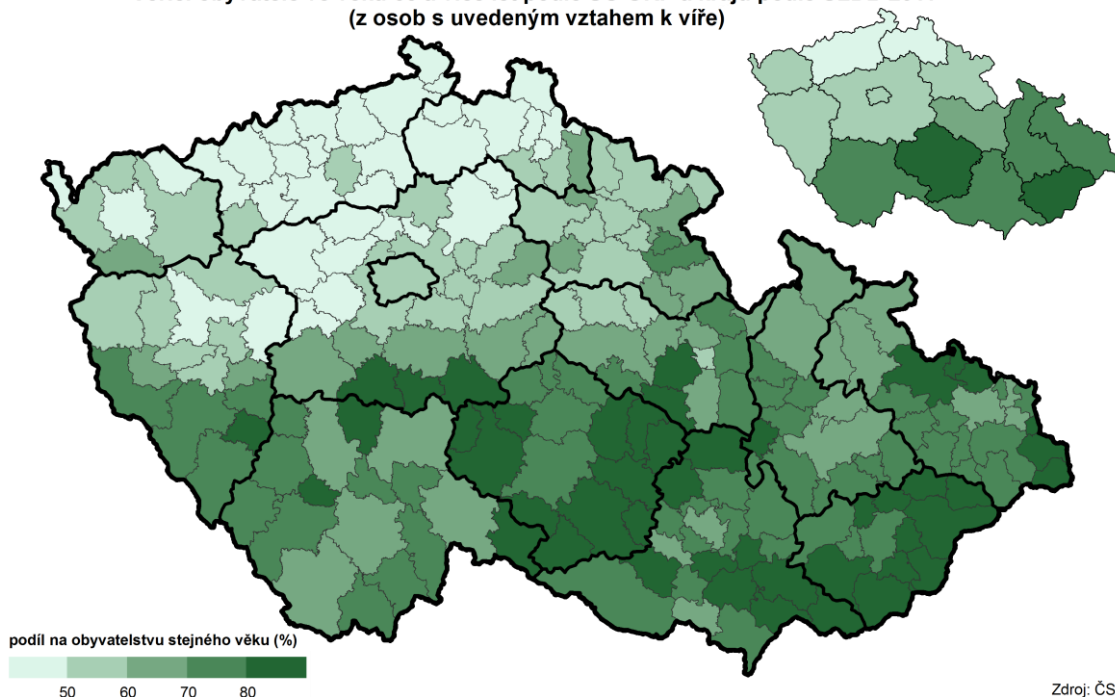
Graf 1.8 Obyvatelstvo podle věku a náboženské víry v okresech Pardubického kraje podle SLDB 2011

Mezi **správními obvody obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje** měl největší podíl věřících na skupině obyvatel 65 a více let s uvedeným vztahem k víře SO ORP Polička (83,4 %). Nejméně obyvatel se přihlásilo k víře v SO ORP Česká Třebová (53,0 %). Ženy tvořily nejpočetnější skupinu mezi věřícími ve správním obvodu Moravská Třebová (63,7 %) a nejméně žen bylo zastoupeno mezi věřícími ve správním obvodu Žamberk (60,9 %).

Z pohledu České republiky i Pardubického kraje je religiozita podstatně nižší na severozápadě, respektive severu a vyšší na jihozápadě republiky, resp. jihu kraje. V republikovém srovnání 206 správních obvodů byl největší podíl věřících na skupině obyvatel, která zodpověděla otázku víry, zaznamenán v SO ORP Kravaře v Moravskoslezském kraji (97,1 %), nejméně obyvatel se přihlásilo k víře v SO ORP Litvínov v Ústeckém kraji (31,6 %). Nejvyšší zastoupení žen mezi věřícími měl správní obvod Lovosice v Ústeckém kraji (66,7 %), naopak nejmenší podíl tvořily ženy ve správním obvodu Nové Město na Moravě v Kraji Vysočina (58,7 %).

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (z osob s uvedeným vztahem k víře)

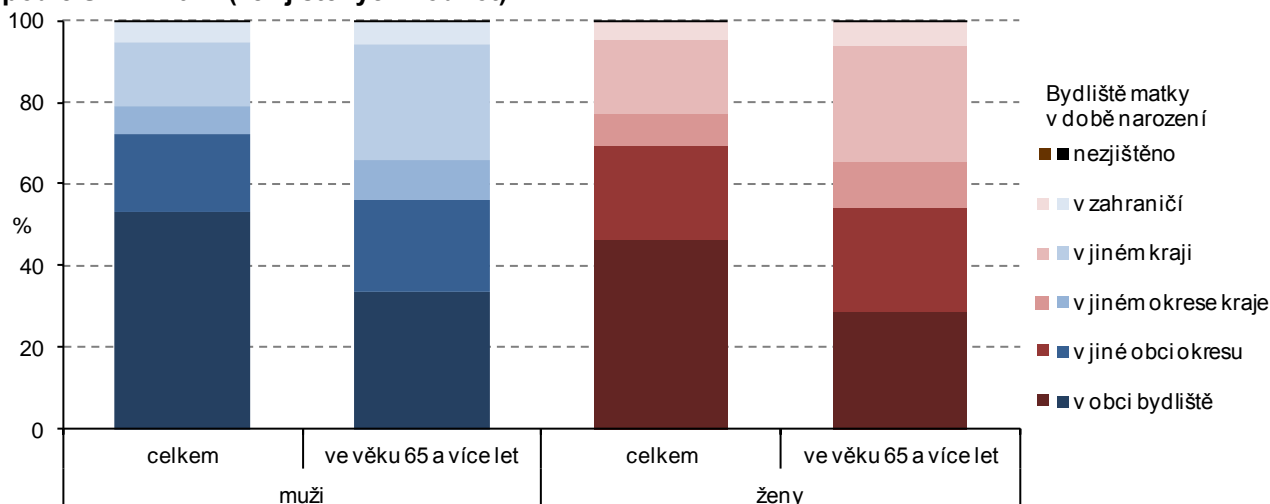

Dlouhodobá migrace, stěhování

Důležitým údajem charakterizujícím mobilitu obyvatelstva je údaj o místě narození. Při Sčítání lidu, domů a bytů 2011 tím bylo míněno místo bydliště matky v době narození sčítané osoby, což bylo vlastně místo prvního bydliště sčítané osoby. V době sčítání více než **čtvrtina obyvatel starších 65 let** Pardubického kraje uvedla, že se **narodila v obci svého bydliště (rodáci)**, přičemž muži byli na svůj „domov“ více fixováni než ženy.

Podílem rodáků (27,7 %) v seniorské kategorii obyvatelstva se Pardubický kraj řadí v republikovém srovnání pod republikový průměr, nejvíce rodáků má Hlavní město Praha (43,9 %), Zlínský kraj (38,3 %) a Jihomoravský kraj (37,3 %). Na druhé straně nejméně jsou své rodné obci věrni obyvatelé Karlovarského (4,1 %), Ústeckého (11,3 %) a Libereckého kraje (14,3 %).

Graf. 1.9 Obyvatelstvo Pardubického kraje podle místa narození podle pohlaví a věku podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Při **pohledu dovnitř Pardubického kraje** zjišťujeme nejvyšší podíl rodáků v seniorské kategorii v okrese Chrudim (31,6 %) a v okrese Ústí nad Orlicí (29,0 %). Nejnižší podíl rodáků má okres Svitavy (22,5 %), s největším rozdílem podle pohlaví, a okres Pardubice (27,4 %).

Mezi **muži** v seniorském věku jsou rodáci nejsilněji zastoupeni v okrese Chrudim (35,1 %), nejslabší zastoupení mají rodáci okresu Svitavy (26,2 %). Ženy z pohledu zastoupení rodaček senierek v regionu mají pořadí stejné jako muži, nejčetněji jsou zastoupeny **ženy** rodačky v okrese Chrudim (29,3 %) a nejmenší podíl mají rodačky v okrese Svitavy (20,0 %). Důvodem nižšího zastoupení rodaček v ženské populaci proti poměru rodáků v mužské populaci je častější stěhování žen za svým partnerem.

Srovnáním 76 **okresů ČR** bez Hlavního města Prahy vidíme, že nejvyšší podíl rodáků žije v okrese Uherské Hradiště (46,7 %), za kterým následuje okres Hodonín (46,1 %). Nejmenší vazby na své rodiště mají senioři okresu Tachov (2,9 %) a Cheb (3,6 %). Okres Chrudim s nejvyšším zastoupením rodáků v Pardubickém kraji je v republikovém srovnání na 22. pořadovém místě, nejnižší se řadí okres Svitavy (56. místo).

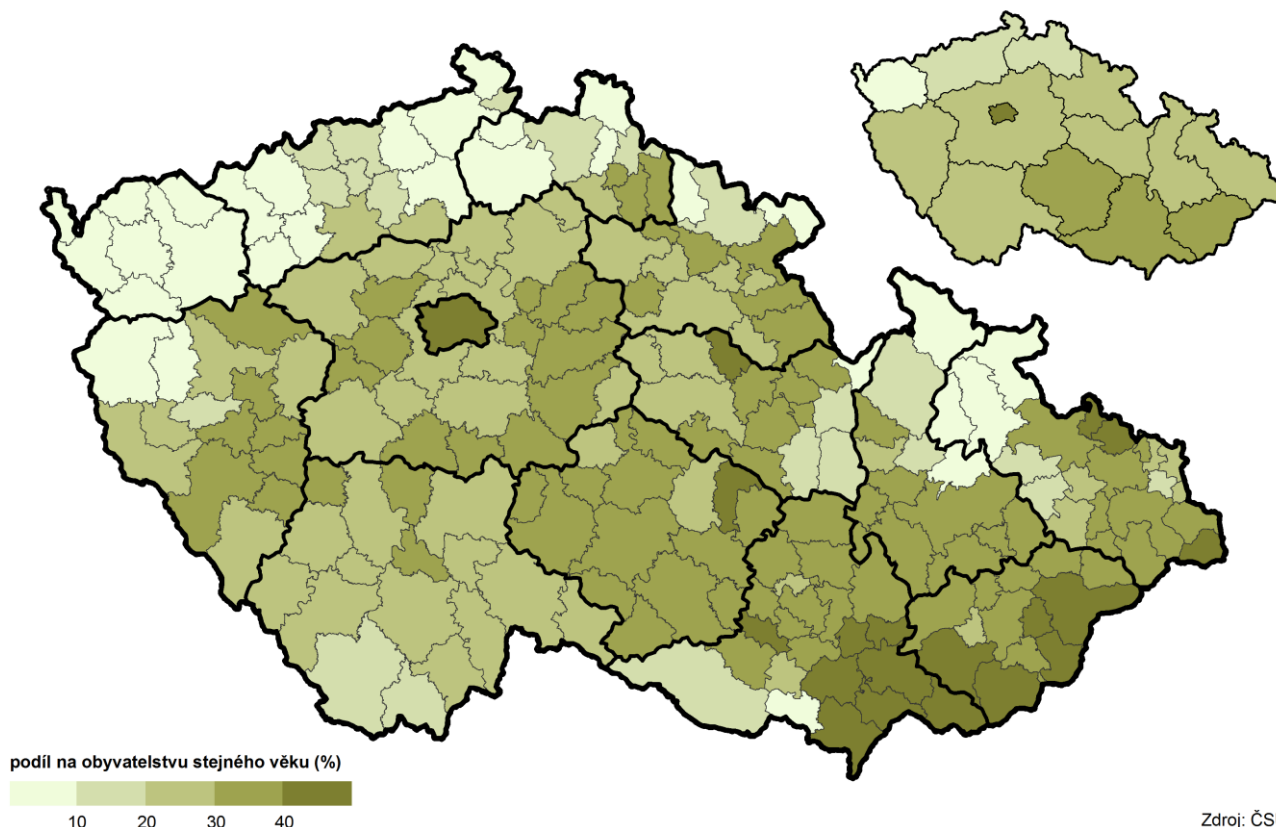
Tab. 1.7 Obyvatelstvo Pardubického kraje podle místa bydliště matky v době narození, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo celkem	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
			muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	511 627	82 330	33 501	48 829	26 982	19 290	16 483	19 575
v tom (%):								
narození v České republice	95,3	94,5	94,8	94,3	95,1	94,2	94,6	93,9
z toho:								
v obci bydliště	47,1	27,7	30,2	26,0	28,7	26,9	27,5	27,3
v jiné obci okresu	19,8	22,0	20,3	23,1	21,8	22,0	22,1	21,9
v jiném okrese kraje	6,8	9,9	9,6	10,2	9,6	10,2	10,1	9,9
v jiném kraji	16,2	25,8	25,7	25,9	26,5	25,9	25,4	25,0
narození v zahraničí	4,3	5,3	4,9	5,5	4,8	5,6	5,2	5,8
z toho ve Slovenské republice	2,1	3,6	3,4	3,7	3,2	4,0	3,6	3,8
nezjištěno	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3

Ještě bližší pohled na Pardubický kraj z hlediska **správních obvodů obcí s rozšířenou působností** nám ukazuje, že nejsilnější koncentrace rodáků, a to 41,7 %, je na Holicku, což zároveň představuje 15. nejvyšší hodnotu v meziobecním srovnání v rámci ČR (celkem 206 SO ORP). Další v pořadí v kraji je Hlinecko s 38,6 % a Orlickoústecko s 35,2 % rodáků. Nejméně „stálých“ obyvatel žije na Králicku (6,8 %), což je 21. nejnižší hodnota v meziobecním srovnání, následuje Svitavsko (11,4 %) a Moravskotřebovsko (14,4 %), tedy území dosídlovaná po druhé světové válce.

**Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(ze zjištěných hodnot)**

Stěhování (migrace) je významnou složkou prostorového pohybu obyvatelstva i charakteristikou jeho vývoje. Je chápáno jako změna trvalého pobytu. Migrace obyvatel patří k důležitým procesům, které podmiňují ekonomický a společenský rozvoj a zároveň je jejich důsledkem.

Dlouhodobým základním proudem migrace do začátku 90. let bylo stěhování z menších sídel do větších především v důsledku hromadné bytové výstavby a struktury hospodářství. V posledních letech se úbytek počtu obyvatel menších obcí zastavil a došlo k úbytku počtu přistěhovalých do velkých měst.

Na **objemu stěhování celkem**, které zahrnuje stěhování uvnitř kraje, stěhování přes hranice kraje a stěhování zahraniční, v Pardubickém kraji v roce 2014 se kategorie obyvatel v seniorském věku podílela 5,4 % (880 obyvatel). Za uplynulých deset let byl tento podíl nejnižší v roce 2007, kdy činil 4,0 % a nejvyšší v roce 2011, kdy vzrostl na 5,8 %.

Mezi přistěhovalými do kraje z jiného kraje nebo z ciziny tvoří senioři 6,3% podíl. Podíl přistěhovalých seniorů se pohybuje v časovém horizontu deseti let mezi 3,2 % v roce 2007 a 7,3 % v roce 2011. U vystěhovalých z kraje tvoří senioři menší podíl; 4,8 % v roce 2014 (minimum v roce 2009 – 3,7 %, maximum v roce 2005 – 5,2 %).

Saldo stěhování seniorů je trvale kladné v důsledku toho, že počet vystěhovalých seniorů z kraje je nižší než počet přistěhovalých, což znamená, že se lidé po odchodu do starobního důchodu hromadně nestěhují z kraje. V roce 2013 měl tento ukazatel nejvyšší hodnotu za uplynulých deset let (108), nejnižší hodnotu (36) mělo saldo stěhování seniorů v roce 2012.

Nejčastější formou stěhování mezi obyvatelstvem celkem i v seniorské kategorii obyvatel je stěhování na menší vzdálenost, tj. mezi obcemi stejného kraje (vnitroobecní stěhování se nesleduje). V roce 2014 připadalo na **vnitrokrajské stěhování** v seniorské kategorii 46,5 %, u obyvatelstva kraje v souhrnu byl tento podíl ještě vyšší a činil 47,9 % z celkového objemu stěhování. V desetiletém horizontu byl nejvyšší podíl

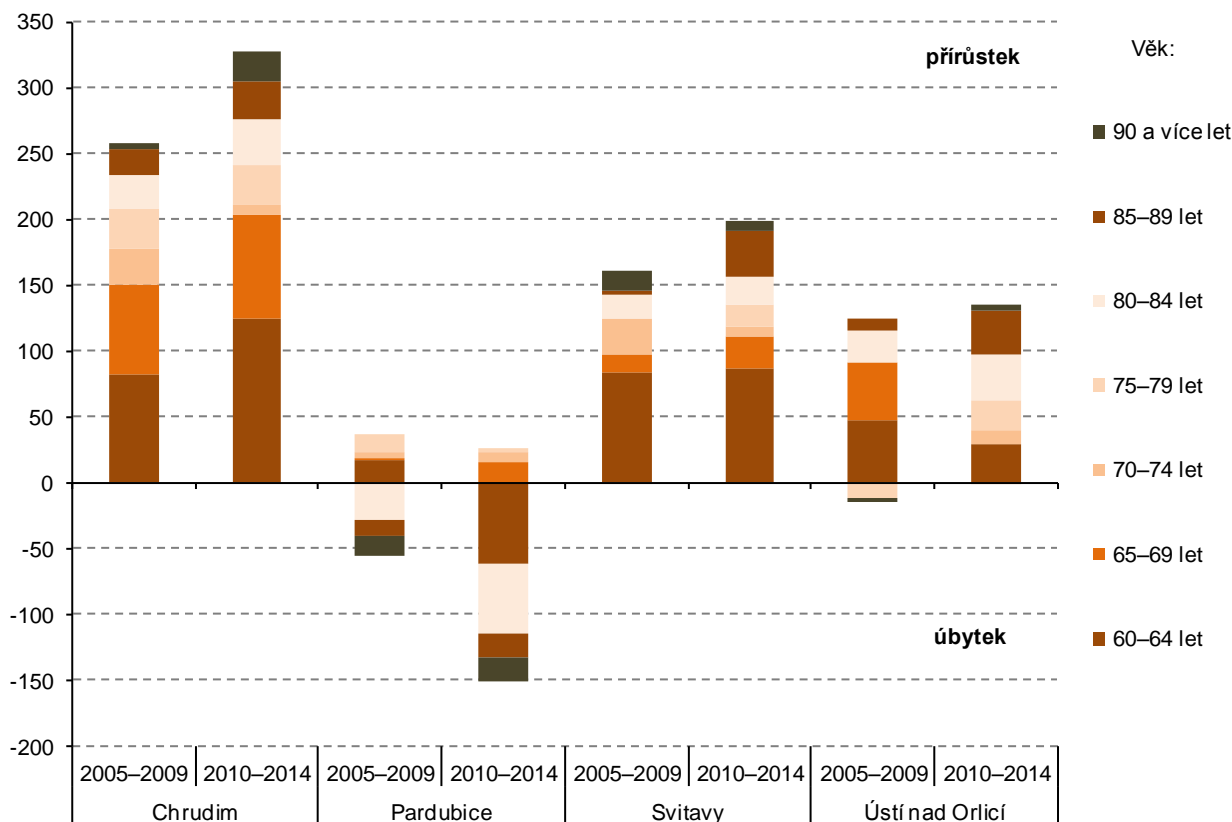
vnitrokrajského stěhování v seniorské kategorii dosažen v roce 2006 a činil 51,3 % a nejnižší podíl v roce 2010 byl o 7,1 procentních bodů menší.

Tab. 1.8 Stěhování obyvatel podle věku v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přistěhovalí do kraje celkem	4 996	5 525	7 688	7 120	4 726	4 473	3 927	4 304	4 156	4 276
z toho ve věku 65 a více let	248	242	249	254	206	221	288	243	301	271
v %	5,0	4,4	3,2	3,6	4,4	4,9	7,3	5,6	7,2	6,3
v tom ve věku:										
65–69 let	65	65	64	63	51	79	82	63	86	91
70–74 let	60	45	46	38	36	29	48	33	45	53
75–79 let	59	46	55	50	33	41	41	44	54	36
80–84 let	41	54	43	64	43	38	53	50	53	40
85–89 let	14	22	25	30	39	24	49	40	40	34
90 a více let	9	10	16	9	4	10	15	13	23	17
Vystěhovalí z kraje celkem	3 998	3 882	4 614	4 000	4 223	4 039	3 723	4 257	4 296	4 176
z toho ve věku 65 a více let	209	182	195	178	155	184	182	207	193	200
v %	5,2	4,7	4,2	4,5	3,7	4,6	4,9	4,9	4,5	4,8
v tom ve věku:										
65–69 let	39	33	40	34	35	52	55	56	58	63
70–74 let	38	41	33	34	19	31	34	38	27	43
75–79 let	45	40	52	43	32	34	25	33	28	23
80–84 let	51	35	38	43	38	35	42	40	44	34
85–89 let	18	27	25	15	26	24	16	21	28	21
90 a více let	18	6	7	9	5	8	10	19	8	16
Vnitrokrajské stěhování celkem	7 690	7 910	8 631	8 074	7 772	7 612	7 825	7 840	8 239	7 784
z toho ve věku 65 a více let	459	446	392	347	346	320	433	435	424	409
v %	6,0	5,6	4,5	4,3	4,5	4,2	5,5	5,5	5,1	5,3

Z níže uvedeného grafu jsou zřejmé meziokresní rozdíly v intenzitě stěhování seniorů v Pardubickém kraji. Nejzřetelnější přírůstky obyvatel v pětiletých souhrnech vidíme v okrese Chrudim ve všech věkových kategoriích. Kladné saldo stěhování vykazuje také okres Svitavy i Ústí nad Orlicí. Z okresu Pardubice se nejčastěji stěhují senioři ve věkové kategorii 60-64 let a senioři po osmdesátce.

Graf 1.10 Přírůstek (úbytek) stěhování obyvatel Pardubického kraje podle okresů a věku v letech 2005–2009 a 2010–2014

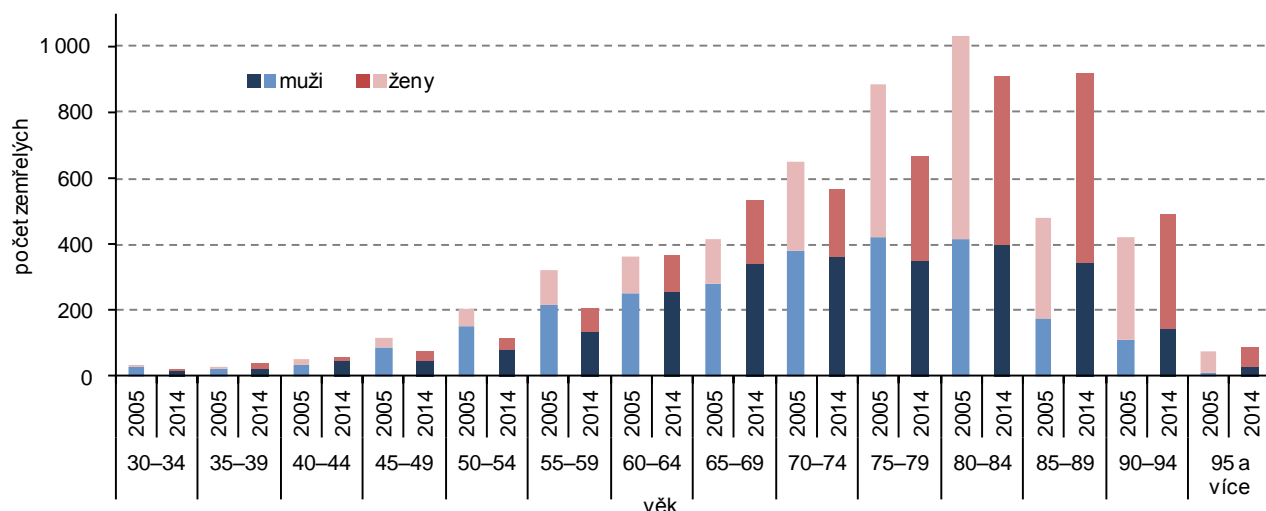
Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití

V Pardubickém kraji v roce 2014 zemřelo celkem 5 123 obyvatel, z toho 4 182 (81,6 %) lidí bylo starších 65 let. Počet zemřelých se meziročně snížil o 5,0 %, přičemž **podíl zemřelých v seniorské kategorii stoupl** o 0,8 procentních bodů. V porovnání s rokem 2005 se počet zemřelých snížil o 0,9 % a podíl zemřelých v kategorii 65 a více let na celkovém počtu zemřelých obyvatel stoupl o 4,9 procentních bodů.

Tab. 1.9 Zemřelí obyvatelé Pardubického kraje podle věku a pohlaví v letech 2005 až 2014

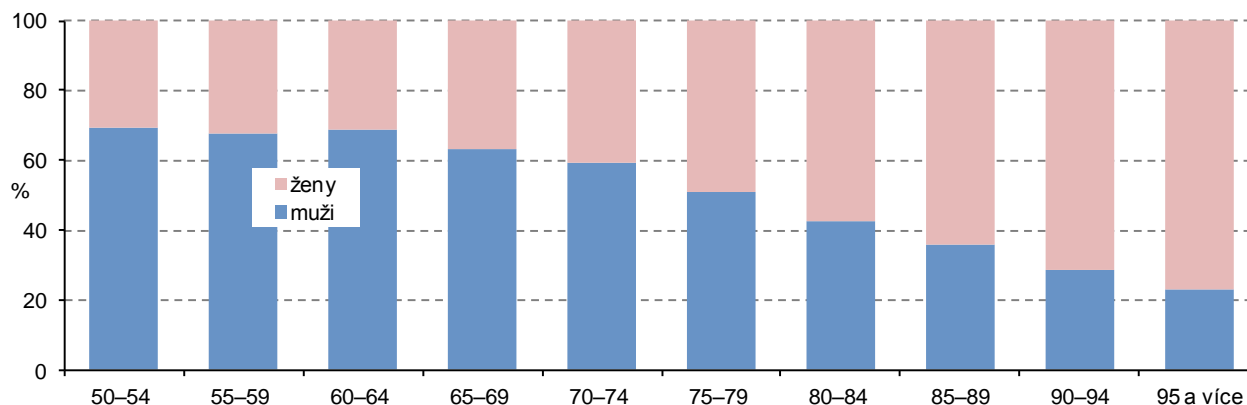
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemřelí	5 168	5 164	5 134	5 087	5 003	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123
z toho ve věku 65 a více let	3 963	3 951	3 953	3 888	3 864	4 172	4 214	4 232	4 359	4 182
v %:	76,7	76,5	77,0	76,4	77,2	78,4	78,5	78,3	80,8	81,6
v tom: muži	1 800	1 798	1 749	1 695	1 757	1 851	1 919	1 888	1 991	1 973
ženy	2 163	2 153	2 204	2 193	2 107	2 321	2 295	2 344	2 368	2 209
v tom ve věku (%):										
65–69 let	10,5	10,3	10,2	10,7	12,2	11,8	12,0	12,3	13,2	12,7
70–74 let	16,4	14,8	14,0	13,9	13,2	13,3	12,9	13,4	12,8	13,6
75–79 let	22,3	22,3	22,8	20,2	20,6	19,3	18,2	17,2	16,1	16,0
80–84 let	26,0	26,9	26,6	26,5	24,2	25,4	25,0	23,6	22,5	21,8
85–89 let	12,1	14,6	16,5	19,8	21,1	20,2	21,0	22,3	22,4	22,0
90 a více let	12,6	11,1	9,8	8,9	8,6	10,0	10,8	11,2	13,0	13,9

Graf 1.11 Zemřelí obyvatelé Pardubického kraje podle věku a pohlaví v roce 2005 a 2014

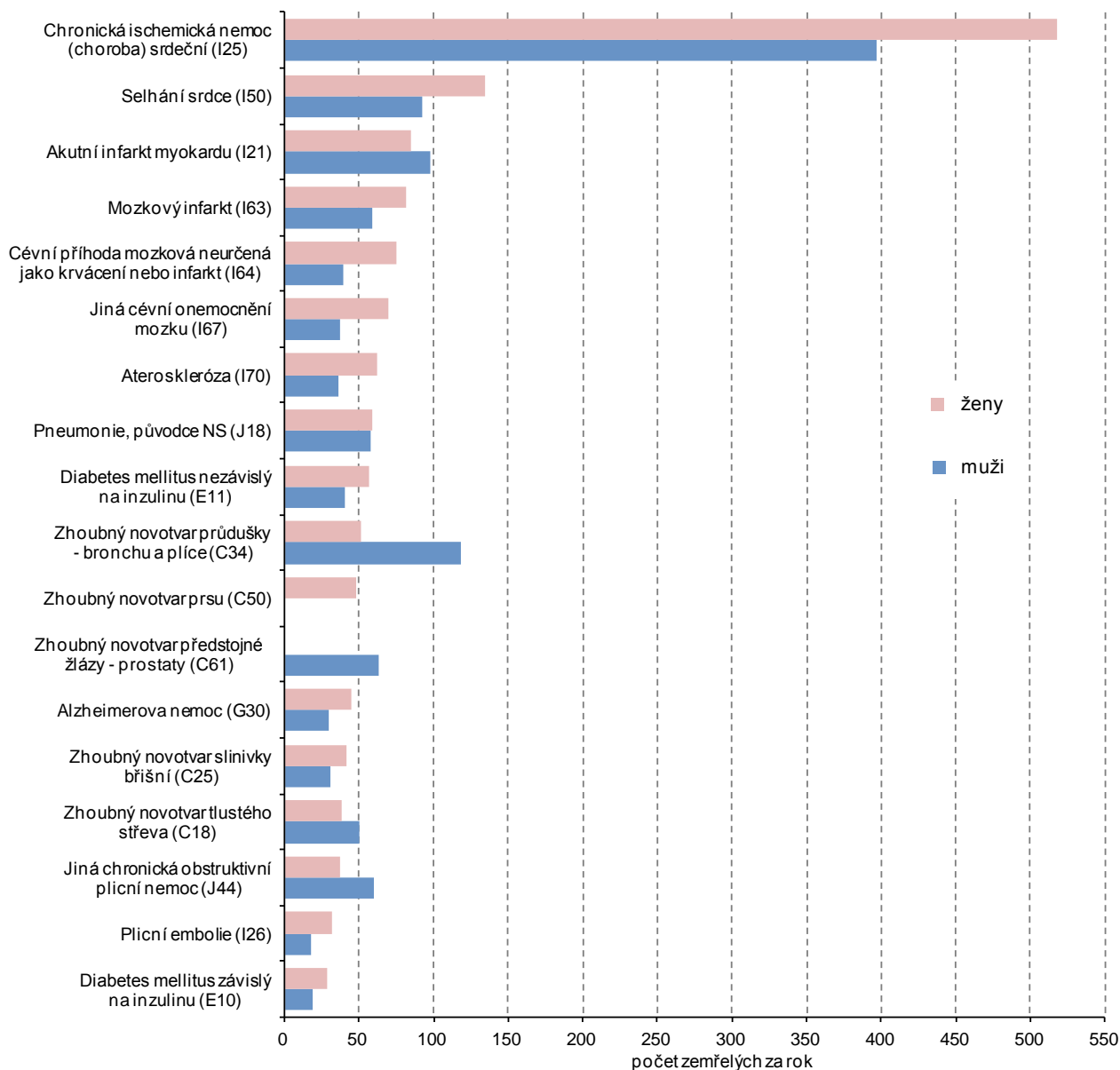
Porovnáním počtu zemřelých všech věkových kategorií obyvatelstva mezi lety 2005 a 2014 je patrný posun dožití do vyšších věkových skupin. V roce 2005 byla kategorie obyvatel ve věku 45-49 let první kategorií s vyšším než 2% zastoupením zemřelých na celkovém počtu zemřelých v kraji a kategorie s nejvyšším podílem zemřelých byla skupina obyvatel ve věku 80-84 let (19,9 %). V roce 2014 se posunulo 2% zastoupení zemřelých do kategorie 50-54 let a podíl všech zemřelých kulminoval v kategorii obyvatel ve věku 85-89 let (18,0 %).

Graf 1.12 Zastoupení mužů a žen mezi zemřelými podle věku v Pardubickém kraji v letech 2010 až 2014

Nejčastějšími příčinami úmrtí obyvatel v seniorské kategorii v Pardubickém kraji jsou choroby ze skupiny nemocí oběhové soustavy, na ně umírá v kraji více než polovina zemřelých. Podíl těchto úmrtí poklesl v letech 2001 až 2014 z 61,2 % na 50,3 %. Druhou nejčastější příčinou úmrtí je skupina novotvarů. I tato skupina zaznamenala v čase snížení podílu zemřelých z 22,4 % v roce 2001 na 21,3 % v roce 2014. Následuje skupina nemocí dýchací soustavy (6,9 %) a skupina nemocí endokrinních, výživy a přeměny látek (4,5 %); tyto skupiny nemocí v časovém horizontu mírně zvyšují svůj podíl (nárůst o 2,4 p. b., resp. 2,5 p. b.).

Graf 1.13 Hlavní příčiny úmrtí mužů a žen ve věku 65 a více let v Pardubickém kraji (roční průměr 2011 až 2014)

Při porovnání nejčastějších hlavních příčin úmrtí u mužů a žen ve skupině obyvatel pětadesátiletých a starších vidíme shodu. Jedná se o nemoci oběhové soustavy, u mužů činí podíl 48,0 % na všech úmrtích mužů v seniorské kategorii, u žen je podíl ještě vyšší (52,3 %). Např. infarkt myokardu a ostatní formy ischemické choroby srdeční (I21-I25) se u mužů i u žen podílely shodně (26,9 %) na všech úmrtích.

V pořadí další skupinou nemocí, které se řadí k hlavním příčinám úmrtí u mužů, jsou novotvary (24,5 %) a z nich převažují zhoubné novotvary 24,0% podílem na všech úmrtích mužů starších 65 let. U žen je podíl zemřelých v této skupině nemocí nižší (18,5 %) a z nich zhoubné novotvary tvoří 18,2% podíl zemřelých žen. Např. úmrtí na zhoubné novotvary průdušek a plic (C34) mají u mužů 6,4% zastoupení, u žen 1,9% zastoupení. Následují úmrtí z příčiny nemocí dýchací soustavy, které jsou u mužů zastoupeny 7,3% podílem; u žen je podíl nižší, a to 6,6 %.

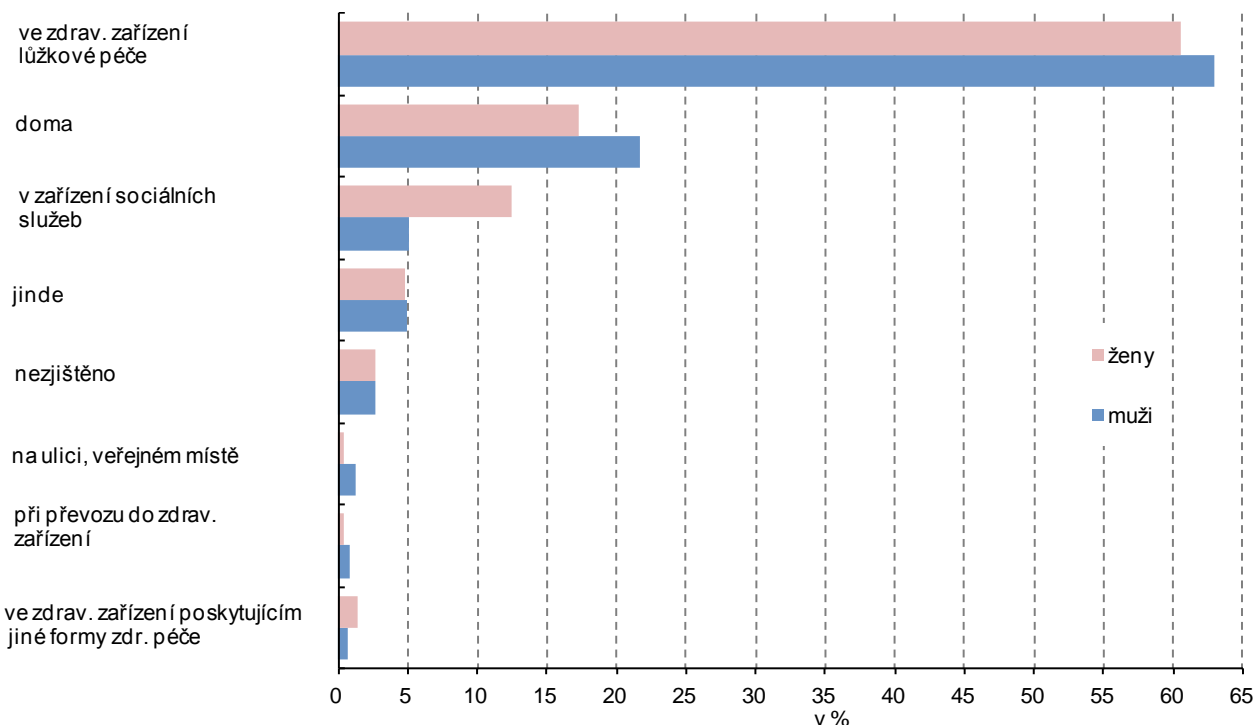
Nejčastější příčiny úmrtí seniorů v rozdělení **dle velikostních skupin obcí** nám ukazují, že největší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy (53,6 %) připadá na obyvatele obcí o velikosti 5 000-19 999 obyvatel; úmrtí na novotvary se týká přibližně čtvrtiny obyvatel žijících ve dvou největších městech kraje; nemoci dýchací soustavy (9,4 %) jsou mezi velikostními skupinami obcí nejčastější příčinou úmrtí u obyvatel obcí do 199 obyvatel.

Tab. 1.10 Zemřelí podle věku, příčin smrti a velikostních skupin obcí Pardubického kraje v roce 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Zemřelí	5 123	178	531	561	563	582	1 537	230	941
z toho ve věku 65 a více let	4 182	139	406	438	432	482	1 294	195	796
v %	81,6	78,1	76,5	78,1	76,7	82,8	84,2	84,8	84,6
v tom ve věku:									
65–69 let	532	23	58	55	47	57	164	27	101
70–74 let	567	13	45	63	63	65	176	35	107
75–79 let	670	24	58	71	72	81	205	25	134
80–84 let	910	26	107	89	92	99	263	45	189
85–89 let	921	34	86	108	96	98	308	40	151
90 a více let	582	19	52	52	62	82	178	23	114
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):									
novotvary	21,3	19,4	20,4	21,7	21,1	21,0	19,1	25,6	24,7
nemoci oběhové soustavy	50,3	50,4	47,0	51,4	53,2	51,7	53,6	45,1	44,7
nemoci dýchací soustavy	6,9	9,4	6,9	6,8	5,6	6,0	7,7	6,7	6,7
vnější příčiny	3,3	7,9	3,9	3,0	2,8	3,3	3,3	3,6	2,5

Podle místa úmrtí největší podíl seniorů zemře ve zdravotních zařízeních lůžkové péče (61,7 %), necelá pětina seniorů umírá doma (19,4 %) a téměř desetina obyvatel umírá v zařízeních sociálních služeb (9,0 %). Muži umírají doma častěji než ženy, ženy na rozdíl od mužů častěji zemrou v zařízeních sociálních služeb.

Graf 1.14 Zemřelí podle pohlaví a místa úmrtí v Pardubickém kraji v roce 2014

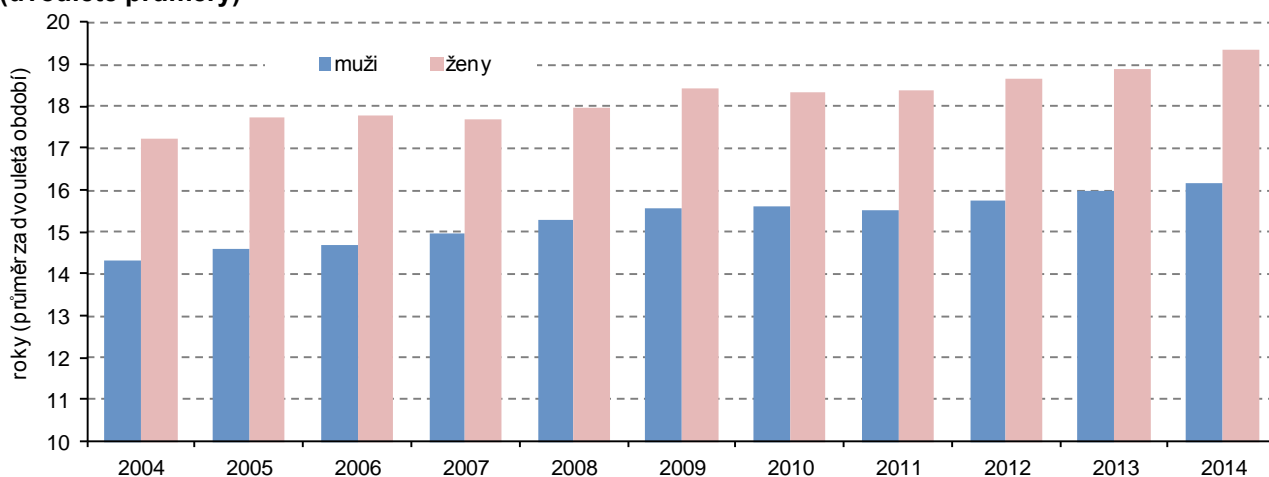
Nejčastější místo úmrtí lze určit též v závislosti na velikostní skupině obcí. Ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče umírají největším podílem (68,3 %) obyvatelé z nejmenších obcí do 200 obyvatel. Senioři z obcí o velikosti 500-999 obyvatel mají oproti ostatním velikostním skupinám obcí největší podíl zemřelých doma (24,2 % zemřelých seniorů v této velikostní skupině obcí). Zemřelí v zařízeních sociálních služeb jsou mezi velikostními skupinami obcí nejčastěji zastoupeni v obcích s 2 až 5 tisíci obyvateli (13,3 %).

Naděje dožití se počítá z úmrtnostních tabulek a udává, kolika let v průměru se má při zachování stávajících úmrtnostních poměrů šanci dožít osoba v určitém věku (např. naděje dožití v padesáti letech udává, kolika let se v průměru má šanci za stávajících úmrtnostních poměrů dožít padesátiletá osoba). Vzhledem k rozdílům v úmrtnosti mužů a žen se tento ukazatel udává pro každé pohlaví zvlášť. Z důvodů vyloučení nahodilých jevů jsou tabulky za kraje zpracovány za dvouleté kalendářní období, tj. nejnovější za roky 2013-2014 a úmrtnostní tabulky za okresy a správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou zpracovány za pětileté kalendářní období, tj. nejnovější za roky 2010-2014.

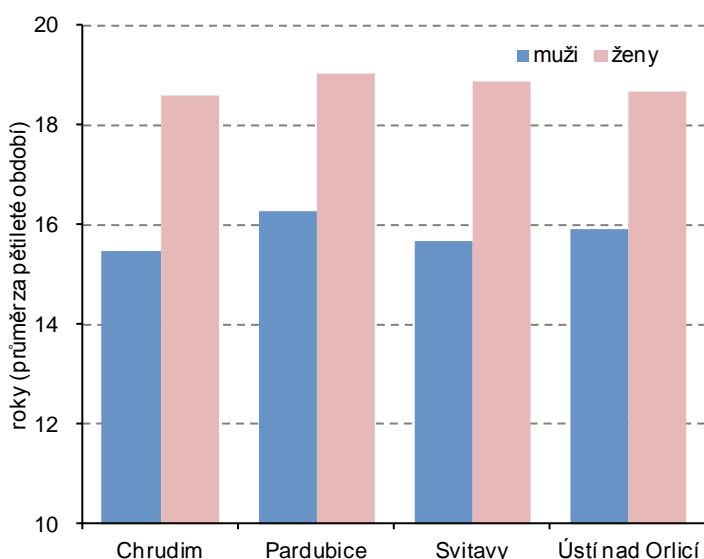
Naděje dožití se rok od roku prodlužuje. Pětašedesátiletí muži v Pardubickém kraji v roce 2014 se mohou v průměru dožít ještě 16,18 let a pětašedesátileté ženy 19,33 let. V porovnání s rokem 2003 stoupla naděje dožití mužů v 65 letech (13,95) o 2,2 roku; u žen vzrostla naděje dožití (17,22) o 2,1 roku.

Graf 1.15 Naděje dožití obyvatel Pardubického kraje ve věku 65 let v letech 2004 až 2014 (dvouleté průměry)

V pětasedmdesáti letech mají muži v kraji naději dožití v průměru 10,02 let a ženy 11,51 let. Muž, který se dožije pětáosmdesáti let, se může těšit na dalších 5,39 let života a u žen je to 5,42 let. Ti, co se dožili pětadevadesáti let, měli v roce 2014 ještě k dispozici v průměru 2,52 let (muži) a 1,93 let (ženy). Z uvedených dat je zřejmé, že u starších osob se rozdíly v naději dožití mužů a žen stírají a obě pohlaví ve stejném věku mohou očekávat téměř stejné hodnoty naděje dožití.

Graf 1.16 Naděje dožití osob ve věku 65 let v okresech Pardubického kraje v období 2010 až 2014

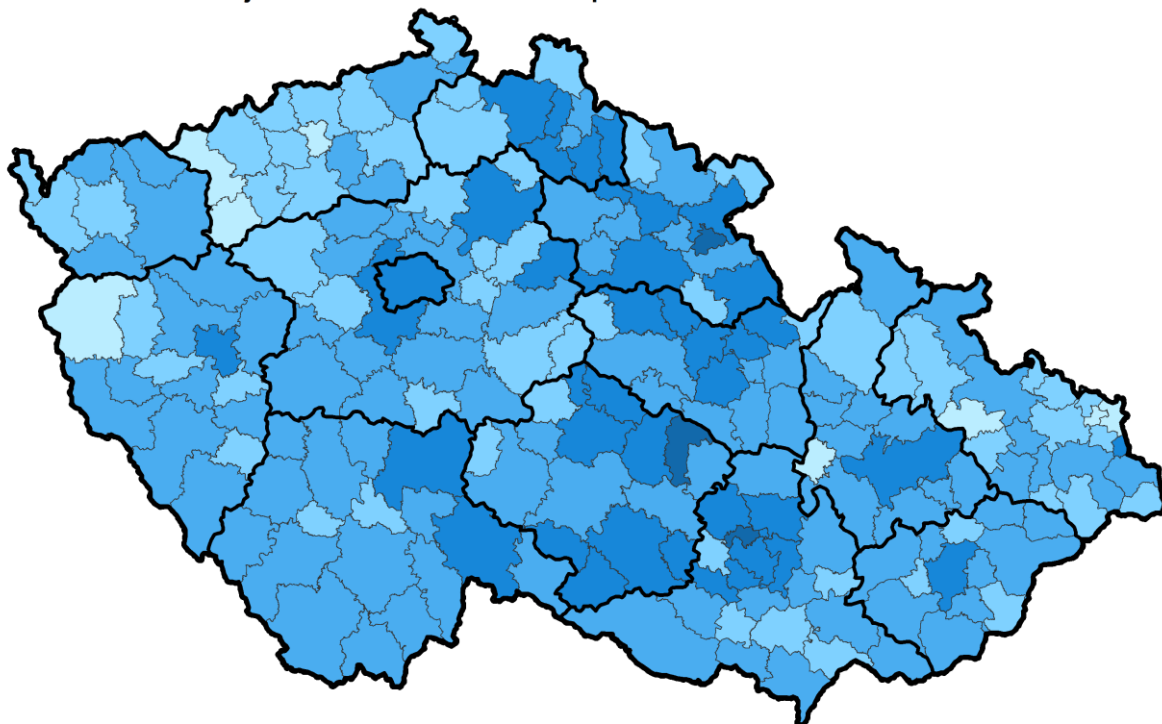

Pokud porovnáme aktuální hodnoty naděje dožití pětašedesátiletých obyvatel Pardubického kraje **v jednotlivých okresech**, pak nejdéle budou patrně žít muži (16,3 let) a ženy (19,0 let) v okrese Pardubice; nejkratší dobu dožití budou mít pravděpodobně k dispozici muži (15,4 let) a ženy (18,6 let) v okrese Chrudim.

Ve správních obvodech Pardubického kraje mají nejdelší naději dožití pětašedesátiletí muži ze Žamberka (16,9 let) a muži z Pardubicka (16,6 let). Nejkratší dobu dožití mají před sebou muži z Králicka (14,4 let) a Přeloučska (14,8 let). Pětašedesátileté ženy z Orlickoústecka se mohou ještě těšit na 19,6 let života, ženy z Poličska na 20,5 let, což je nejdelší naděje dožití mezi správními obvody kraje. Nejkratší dobu mají před sebou ženy z SO ORP Králíky (16,9 let) a SO ORP Česká Třebová (18,0 let).

Mezi 206 správními obvody obcí s rozšířenou působností České republiky včetně Hlavního města Prahy mají nejdelší naději dožití pětašedesátiletí muži z SO ORP Kuřim v Jihomoravském kraji (17,7); nejdéle se v republice dožijí ženy, které bydlí v SO ORP Nové Město nad Metují v Královéhradeckém kraji (21,3). Nejkratší dobu života mají před sebou pravděpodobně muži bydlící ve správním obvodu Kadaň v Ústeckém kraji (13,5), obdobně jsou na tom ženy žijící v SO ORP Bílina v Ústeckém kraji (16,3).

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

roky

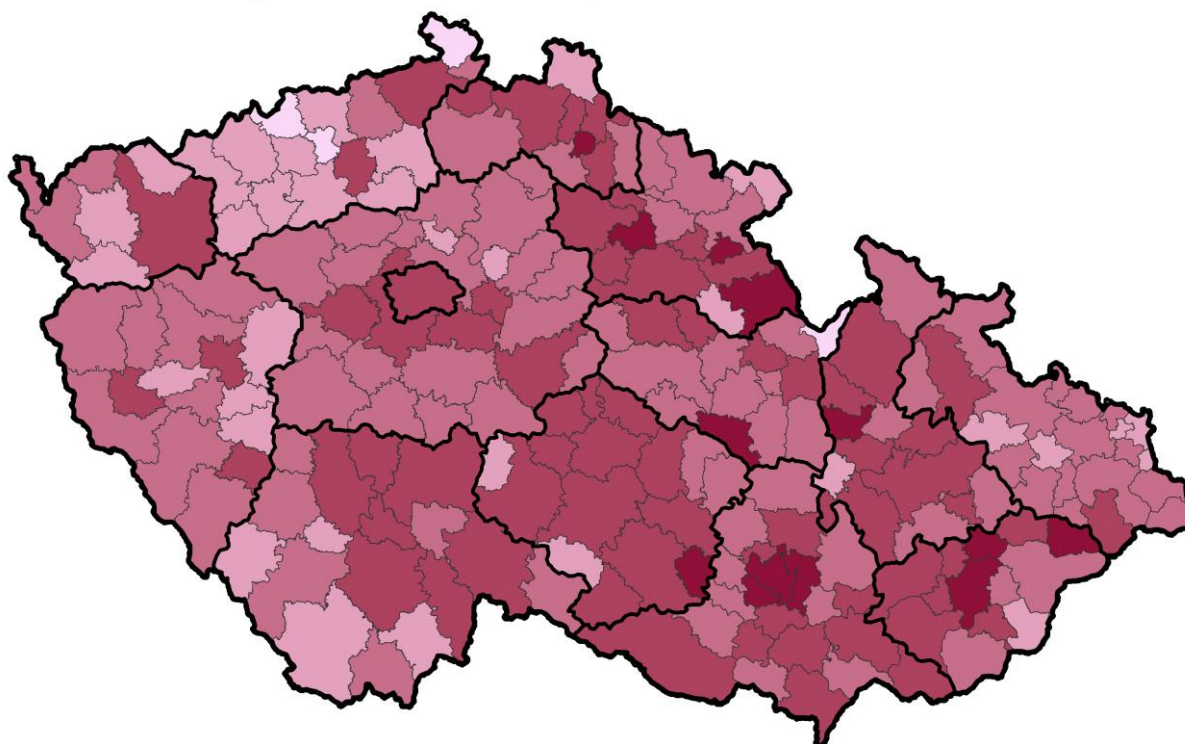

15 16 17 18

Zdroj: ČSÚ

Pětašedesátiletí muži ze správního obvodu ORP Žamberk s nejdelší nadějí dožití v rámci Pardubického kraje se umístili v republikovém srovnání na 4. místě a muži z Králicka s nejnižší krajskou hodnotou na 190. místě. Pětašedesátileté ženy z Poličska s nejdelší nadějí života v kraji jsou na pátém místě a ženy z Králicka jsou na 203. pořadovém místě mezi SO ORP České republiky.

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

roky

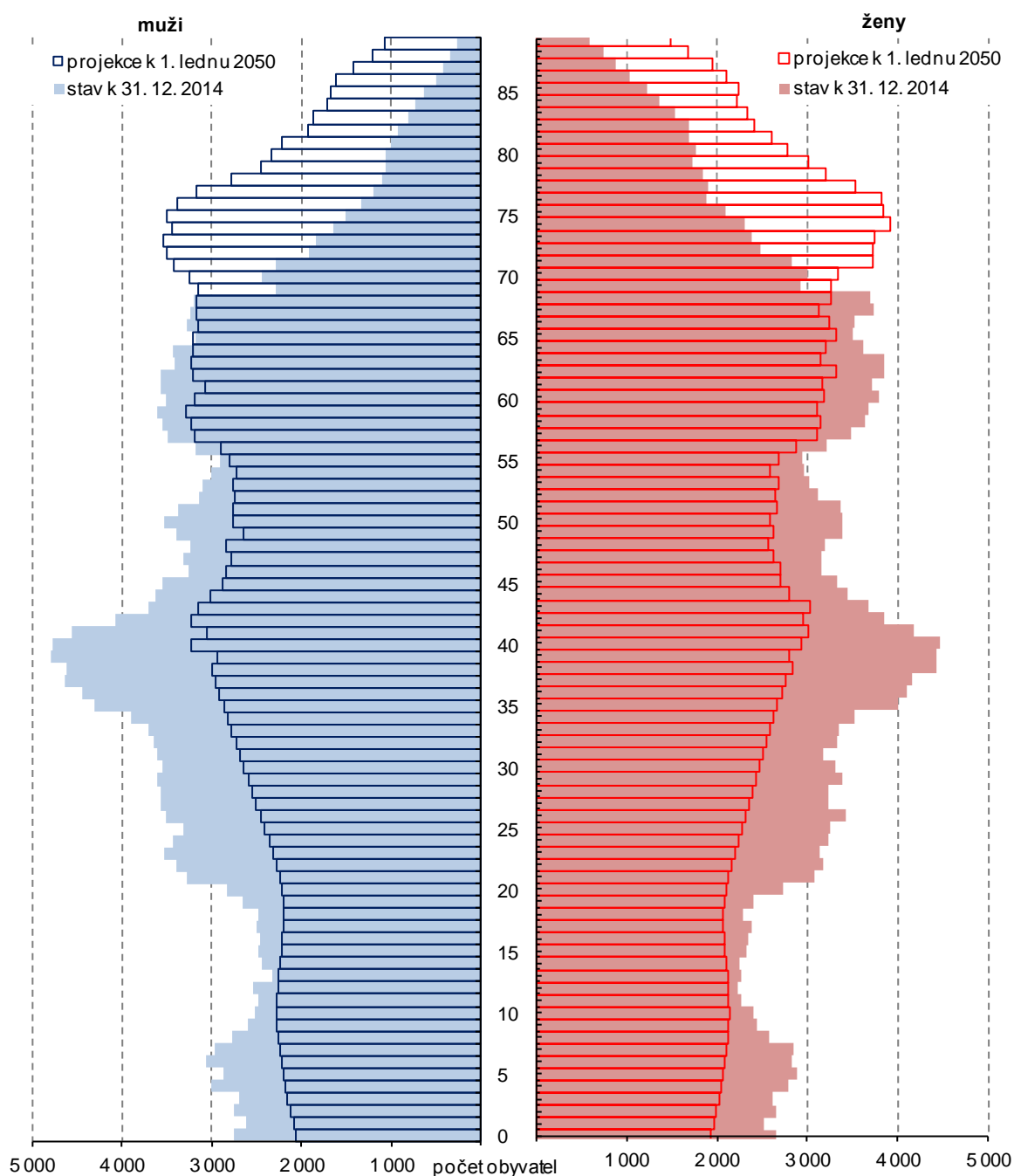
17 18 19 20

Zdroj: ČSÚ

Projekce obyvatelstva

Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 navazuje na střední variantu Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100 vydanou v červenci 2013. Základem projekce byla demografická struktura obyvatelstva kraje k 1. 1. 2013 podle pohlaví a věku. Předpokladem byl plynulý vývoj jednotlivých demografických procesů s mírným růstem úrovně plodnosti a poklesem intenzity úmrtnosti. Na rozdíl od předchozích krajských projekcí byla do výpočtu zakomponována i migrace obyvatel kraje. Vývoj migrace patří mezi velmi těžko předvídatelné ukazatele a je nejvíce ovlivnitelný vnějšími vlivy, které nelze z demografického hlediska postihnout. Projekce tedy ukazuje pouze na hypotetický vývoj počtu obyvatel a věkového složení kraje. Cílem projekce je nastínit směr budoucího populačního vývoje, naznačuje očekávané trendy do budoucna, není však schopna předvídat působení náhlých vnějších vlivů a změn ekonomických, sociálních apod.

Graf 1.17 Současné a předpokládané věkové složení obyvatelstva Pardubického kraje

Tab. 1.11 Věková struktura obyvatelstva Pardubického kraje podle projekce

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)	514 168	512 301	509 292	504 894	499 627	494 078	488 449
z toho ve věku 65 a více let	106 332	115 552	121 959	127 512	137 112	148 127	152 011
v %	20,7	22,6	23,9	25,3	27,4	30,0	31,1
v tom ve věku (%):							
65–69 let	32,0	26,6	23,8	23,4	26,2	26,2	21,3
70–74 let	27,7	27,0	23,3	21,3	20,5	22,9	24,3
75–79 let	18,5	22,1	22,6	20,0	18,0	17,3	20,5
80–84 let	11,2	13,5	17,0	17,9	15,6	14,2	14,6
85–89 let	7,3	6,8	8,8	11,6	12,1	10,7	10,5
90 a více let	3,3	4,0	4,4	5,8	7,7	8,7	8,8

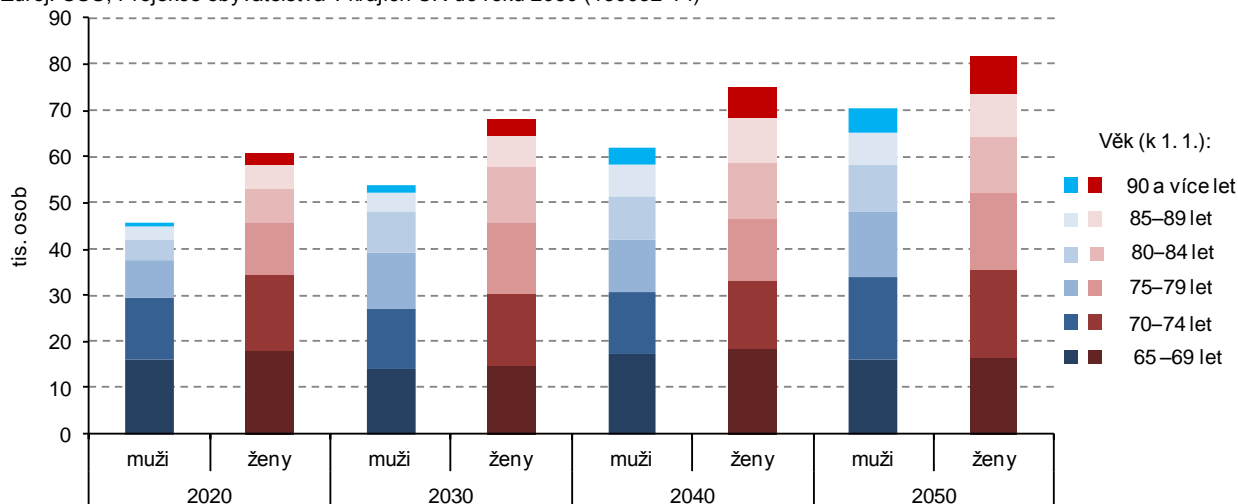
Celkový počet obyvatel kraje bude pravděpodobně plynule klesat. Do roku 2050 se podle aktuální projekce sníží počet obyvatel Pardubického kraje na 488 tis. osob (242 tis. mužů a 246 tis. žen), což představuje pokles o 5,3 % proti stavu vypočtenému dle projekce k 1. 1. 2015.

V průběhu příštích let se podle aktuální projekce výrazně změní struktura obyvatel kraje podle jednotlivých věkových kategorií. **Struktura obyvatelstva zaznamená přesun obyvatel z mladších věkových kategorií do kategorie pětadesátiletých a starších.** S poklesem počtu narozených dětí můžeme očekávat i pokles jejich zastoupení v celé populaci. U nejmladší kategorie obyvatel ve věku 0-14 let je očekáván pokles z 15,2 % v roce 2015 na 13,2 % v roce 2050. Sníží se i produktivní složka populace tvořená obyvateli ve věku 15 až 64 let. Ze současného podílu 66,8 % v populaci bude tvořit tato kategorie v roce 2050 pouze 55,7 %. Počet obyvatel v produktivním věku poklesne o více než 20 % ze 344,5 tis. osob na 271,9 tis. (pokles o 72,5 tis. osob).

Podle projekce obyvatelstva do roku 2050 **poroste počet i podíl obyvatel v seniorské kategorii.** Z předpokládaného počtu 92,8 tis. lidí v roce 2015 se během 35 let jejich počet zvýší na 152,0 tis. Očekávaný podíl seniorů v populaci vzroste ze současných 18,0 % až na třetinu v roce 2050 (31,1 %). Důvodem bude mimo jiné přesun generačně silných ročníků narozených v sedmdesátých letech 20. století z produktivního do důchodového věku.

Graf 1.18 Projekce počtu obyvatel Pardubického kraje ve věku 65 a více let podle pohlaví a věku do roku 2050

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

Ke změnám pravděpodobně dojde i uvnitř seniorské kategorie. Ve věkové kategorii 65-69 let dojde ke snížení procentního zastoupení v seniorské kategorii z 35,0 % v roce 2015 na 21,3 % v roce 2050. Kategorie obyvatel ve věku 70-74 let by měla zůstat téměř beze změn. Obyvatelstvo ve věkovém rozpětí 75-79 let by se mělo rozrůst z 16,8 % v roce 2015 na 20,5 % v roce 2050 a posílit by měly i všechny věkové kategorie následující.

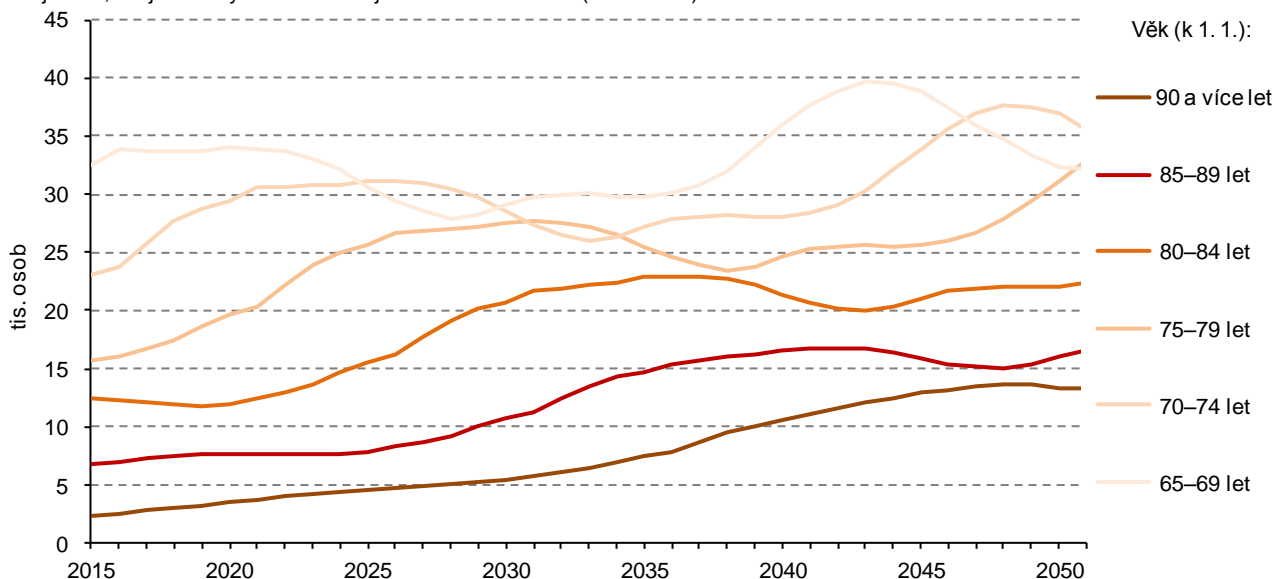
Rovněž zastoupení mužů v seniorské kategorii pravděpodobně vzroste. V roce 2015 mají muži dle projekce představovat 42,0% podíl kategorie pětadesátiletých a starších obyvatel kraje; do roku 2050 by měl tento podíl posílit na 46,2 %. Důvodem je očekávané prodloužení naděje dožití mužů při narození

a o něco výraznější snížení úmrtnosti mužů než u žen. Lze předpokládat zmenšení rozdílu naděje dožití žen a mužů ze současných 5,7 roku na 4,6 roku. Největší „přínos“ na prodloužení naděje dožití je očekáván od poklesu úmrtnosti u mužů ve věku 40–79 let.

Graf 1.19 Projekce počtu obyvatel Pardubického kraje ve věku 65 a více let podle věku do roku 2050

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

Výrazný nárůst hodnoty se očekává u indexu stáří. Tento ukazatel porovnává počet dětí ve věku 0-14 let a obyvatel ve věku nad 65 let. V Pardubickém kraji převýšil počet obyvatel v seniorské kategorii počet dětí již v roce 2007. V roce 2015 připadá na 100 dětí do 14 let 118 seniorů. Kolem roku 2036 bude podle výsledků projekce poměr 2 obyvatelé starší 65 let na jedno dítě ve věku do 0 až 14 let a v roce 2050 celkem 236 obyvatel nad 65 let na 100 dětí do 14 let.

Obdobný vývoj se očekává i u dalšího ukazatele - indexu ekonomického zatížení. Zatímco v roce 2015 připadalo na 100 osob ve věku 15 až 64 let 50 obyvatel mladších 14 let anebo starších 65 let, v roce 2050 vzroste tento poměr na 80 osob ve věku 0 až 14 a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let.

Graf 1.20 Projekce počtu obyvatel Pardubického kraje ve věku 0-14 a 65 a více let, vývoj indexů stáří a ekonomického zatížení do roku 2050

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

